

Rapport

Klacht

1. Verzoeker klaagt erover dat de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en de Koninklijke Marechaussee (KMAR) hebben geprobeerd hem op 5 juni 2003 te verwijderen naar Bangkok (Thailand), terwijl al bekend was dat hem toelating tot Thailand zou worden geweigerd.

2. Verder klaagt verzoeker erover dat de vier escorterende medewerkers van de KMAR:

- hem geen toestemming hebben gegeven gebruik te maken van de, ten behoeve van hem verstrekte, maaltijd- en hotelvoucher;

- hem niet hebben toegestaan zijn medicijnen in te nemen;

- zijn paspoort hebben beschadigd, althans niet hebben voorkomen dat zijn paspoort beschadigd raakte;

- tegenover de Thaise autoriteiten hebben verklaard dat hij een crimineel was.

3. Voorts klaagt verzoeker erover dat de bevelhebber der KMAR in zijn reactie van 14 januari 2004 op de klacht van 14 juli 2003 niet is ingegaan op het tegelijkertijd ingediende verzoek om teruggave van zijn originele paspoort.

4. Ten slotte klaagt verzoeker erover dat de bevelhebber der KMAR zijn klacht niet overeenkomstig de Klachtenregeling politietaken Koninklijke Marechaussee/krijgsmacht heeft behandeld. In dit verband klaagt hij onder meer over de late bevestiging van de ontvangst van zijn klacht en over de lange duur van de behandeling.

Op 14 januari 2004 lichte verzoeker zijn klacht over de uitzettingspoging op 5 juni 2003 toe. Hij deelde mee dat de KLM te Thailand de KMAR op de dag voorafgaand aan zijn uitzetting per faxbericht had laten weten dat hij daar niet welkom zou zijn. Verzoeker deelde verder mee dat hij niet in het bezit was van dit faxbericht.

Beoordeling

I. Ten aanzien van het doorzetten van de uitzettingspoging

1. Op 5 juni 2003 vertrok verzoeker, een uitgediende asielzoeker van Sierraleonese nationaliteit, met een vliegtuig van de KLM naar Bangkok (Thailand). Tijdens zijn reis naar Bangkok werd verzoeker geëscorteerd door vier ambtenaren (verder ook: escorts) van de Koninklijke Marechaussee (KMAR). Verzoeker maakte deze reis in het kader van een poging tot uitzetting.

2. Verzoeker klaagt erover dat de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en de KMAR hebben geprobeerd hem op 5 juni 2003 te verwijderen naar Thailand, terwijl al bekend was dat dit niet zou lukken.

3. In hun reacties van 5 april 2004 en 10 mei 2004 verwezen de Klachtencommissie Politietaken Koninklijke Marechaussee/Krijgsmacht (verder ook: de Klachtencommissie) respectievelijk de minister van Defensie naar de klachtafhandelingsbrief van 11 december 2003 van de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee (verder ook: de Bevelhebber). De Bevelhebber deelde in deze brief mee dat de stationmanager van de KLM te Thailand had geweigerd medewerking te verlenen aan de overdracht van verzoeker aan de Thaise immigratiedienst omdat de claim ingevolge het Verdrag van Chicago (verder ook: Chicago-claim; zie Achtergrond, onder 1.) in eerste instantie op Singapore lag.

4. De minister van Defensie voegde daaraan toe dat indertijd op voorstel van de IND en in overleg met de KMAR en de KLM was besloten om verzoeker naar Thailand uit te zetten. Er was geen verdragsrechtelijke verplichting voor de Thaise autoriteiten om verzoeker toe te laten, maar op grond van de stempels in het paspoort van verzoeker kon worden geconcludeerd dat verzoeker in Thailand rechtmatig verblijf had gehad. Op grond van zijn verblijfsgeschiedenis aldaar bestond er een redelijke kans dat de Thaise autoriteiten verzoeker tot Thailand zouden toelaten. De Thaise autoriteiten hadden bovendien voorafgaand aan de uitzetting niet meegedeeld dat verzoeker zou worden geweigerd. Uit een openbare incidentnotitie van de KMAR van 29 mei 2003 blijkt dat verzoeker op 27 december 2002 Thailand was ingereisd en dat hij vervolgens op 13 januari 2003 Thailand weer had verlaten. In eerste instantie had verzoeker volgens de stempels in zijn paspoort tot 10 januari 2003 mogen blijven in Thailand, maar deze termijn was verlengd tot 20 januari 2003.

5. Als bijlage bij zijn brief van 10 mei 2004 zond de minister van Defensie onder meer een aantal incidentnotities, waaronder een incidentnotitie van 9 juni 2003 van de teamleider van de escorts. In deze notitie deed de teamleider kort verslag van de gebeurtenissen tijdens de uitzetting waarbij hij onder meer meldde dat de stationmanager van de KLM te Thailand hem had laten weten dat er duidelijk onderling contact was geweest met "Amsterdam" met de strekking dat verzoeker niet zou worden geaccepteerd.

6. Met betrekking tot deze incidentnotitie deelde de minister van Defensie bij brief van 15 september 2004 mee dat de KMAR verder niet bekend was met de correspondentie tussen de stationmanager van de KLM te Thailand met "Amsterdam" waarin kenbaar was gemaakt dat verzoeker niet zou worden geaccepteerd. De minister vermoedde daarom dat met het contact met "Amsterdam" de KLM te Amsterdam werd bedoeld.

7. In haar standpunt ten aanzien van de klacht van 13 april 2004 deelde de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie over de uitzetting van verzoeker mee dat bij de weigering om verzoeker toegang te verlenen tot Nederland was komen vast te staan dat hij

door de KLM vanuit Singapore naar Nederland was gevlogen. Daarop was bij de KLM een claim tot terugname van verzoeker gelegd (zie Achtergrond, onder 1. en 5.), welke was geaccepteerd. Nadat verzoekers asielaanvraag onherroepelijk was afgewezen, had de KMAR contact opgenomen met de KLM om de terugnameclaim te effectueren (zie Achtergrond, onder 3.). Omdat verzoeker in het bezit was van een geldig Sierraleoons paspoort, was in eerste instantie besloten om hem uit te zetten naar Sierra Leone. Op verzoek van verzoeker zelf was echter besloten om hem niet naar dat land uit te zetten. Hierna was in onderling overleg tussen de KLM, de KMAR en de IND besloten om verzoeker uit te zetten naar Singapore, omdat dat land op grond van Annex 9 van het Verdrag van Chicago gehouden was om verzoeker terug te nemen. De uitzetting naar Singapore was echter niet doorgestaan omdat de KMAR in die periode niet wilde meewerken aan begeleide uitzettingen naar Singapore in verband met een uitbraak van het Sars-virus. Omdat uit stempels in het paspoort van verzoeker was gebleken dat hij in de periode van mei 2002 tot aan zijn komst in Nederland in januari 2003 vrijwel permanent rechtmatig in Thailand had verbleven, en er daarom een redelijke kans bestond dat verzoeker opnieuw tot dat land zou worden toegelaten, had de KLM voorgesteld om verzoeker naar Thailand uit te zetten. Vervolgens was na onderling overleg tussen de KLM, de KMAR en de IND aldus besloten. Echter, eenmaal in Thailand aangekomen weigerde de stationmanager van de KLM medewerking te verlenen aan de overdracht van betrokkene aan de Thaise immigratiedienst aangezien verzoeker zijn reis naar Nederland vanuit Singapore had gemaakt en de Chicago-claim daarom in eerste instantie op dat land lag. Gelet op het voorgaande achtte de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie de klacht van verzoeker op dit punt niet gegrond, ook al bestond er voor de Thaise autoriteiten geen verdragsrechtelijke verplichting om verzoeker terug te nemen en stond ook anderszins niet vast dat hij door Thailand zou worden geaccepteerd.

8. Desgevraagd deelde de minister Voor Vreemdelingenzaken en Integratie bij brief van 28 juli 2004 mee dat de KLM-stationmanager te Thailand geen contact had gehad met de IND. Het was voor de minister op dat moment niet meer te achterhalen met wie de stationmanager wel contact had gehad.

9. Tijdens de hoorzitting op 14 december 2005 verklaarden de betrokken ambtenaren dat er nooit zekerheid bestond dat een uitzetting zou slagen omdat bij een uitzetting veel partijen betrokken zijn en elk van die partijen op het laatste moment een spaak in het wiel kan steken. Voorts verklaarde ambtenaar F. dat hij bij aankomst in Thailand de Thaise autoriteiten moest wijzen op de Thaise in- en uitreisstempels in het paspoort van verzoeker. Ambtenaar F. had die dag geen bijzondere aanwijzing dat de uitzetting niet zou slagen. Hij had begrepen dat er tijdens hun vlucht van Amsterdam naar Bangkok nog faxverkeer is geweest tussen KLM Bangkok en KLM Amsterdam. Hij had de indruk dat de uitzetting was mislukt vanwege de KLM te Bangkok.

10. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

11. In het Verdrag van Chicago worden regels gesteld rondom de burgerluchtvaart. Ook Nederland is aangesloten bij dit Verdrag. In Annex 9 bij dit Verdrag worden regels gesteld met betrekking tot de zorg voor en de opvang van passagiers. Zo is onder meer bepaald dat overheidsinstanties terstond dienen na te gaan of de vliegtuigpassagiers tot de staat toegelaten kunnen worden en dat de overheidsinstanties, kort gezegd, de luchtvaartmaatschappij in het voorkomende geval meteen op de hoogte dienen te stellen van het feit dat een passagier ontoelaatbaar is gebleken. Vervolgens dient een overheidsinstantie met de luchtvaartmaatschappij te overleggen over de mogelijkheden voor verwijdering. Iedere verdragsluitende staat dient te waarborgen dat een persoon die ontoelaatbaar bevonden wordt, teruggeplaatst wordt onder de hoede de luchtvaartmaatschappij, die verantwoordelijk is voor het onmiddellijk terugvervoeren naar hetzij de plaats waar de persoon zijn reis heeft aangevangen, hetzij naar enige andere plaats waar de persoon toelaatbaar is.

12. Uit artikel 5 van de Vreemdelingenwet 2000 (zie Achtergrond, onder 3.) volgt dat een vreemdeling Nederland onmiddellijk dient te verlaten nadat zijn asielaanvraag onherroepelijk is afgewezen.

13. Gelet op het Verdrag van Chicago en de claim die op grond van dit verdrag door de Nederlandse overheid bij de KLM was gelegd, betekent het voorgaande dat de Nederlandse overheid diende te waarborgen dat verzoeker uitgezet zou worden door de KLM naar de plaats waar verzoeker zijn reis naar Nederland aanving, hetzij naar enige andere plaats waar verzoeker toegelaten zou worden.

14. In haar standpunt ten aanzien van de klacht van 13 april 2004 deelde de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie mee dat verzoeker over een geldig Sierraleoons paspoort beschikte. Zij zond kopieën van het paspoort mee. De minister deelde verder mee dat verzoeker in eerste instantie was geboekt op een vlucht naar Sierra Leone, maar dat deze uitzetting niet was doorgegaan omdat gehoor was gegeven aan verzoekers verzoek om hem niet naar dat land te verwijderen.

15. De Nationale ombudsman overweegt dat, gelet op het paspoort van verzoeker, er goede gronden bestonden om aan te nemen dat verzoeker bij een eventuele uitzetting naar Sierra Leone tot dat land toegelaten zou zijn.

16. Uit de reactie van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie van 13 april 2004 is ook gebleken dat bij de weigering om verzoeker toegang tot Nederland te verlenen was komen vast te staan dat hij uit Singapore naar Nederland was gereisd, dat er bij de aanvoerende luchtvaartclaim een zogeheten Chicago-claim was gelegd en dat deze was geaccepteerd.

17. Dit betekent naar het oordeel van de Nationale ombudsman dat er, gelet op de bepalingen van Annex 9 van het Verdrag van Chicago, goede redenen bestaan om aan te

nemen dat een uitzetting van verzoeker naar Singapore zou zijn geslaagd, nu niet gebleken is van andere beletselen.

18. Uit het onderzoek is echter gebleken dat is besloten om verzoeker niet naar Singapore terug te sturen vanwege de toenmalige uitbraak van het Sars-virus aldaar.

19. Uit het onderzoek is gebleken dat vervolgens is besloten om te trachten verzoeker uit te zetten naar Thailand, alhoewel daartoe geen verdragsrechtelijke gronden waren. De minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie voerde daartoe aan dat uit stempels uit het paspoort van verzoeker was gebleken dat hij van mei 2002 tot aan zijn komst naar Nederland in januari 2003 vrijwel permanent rechtmatig in Thailand had verbleven.

20. De Nationale ombudsman kan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie hierin niet volgen. Uit stempels in het paspoort van verzoeker blijkt dat verzoeker vanaf 20 mei 2002 vijfmaal een periode van enkele weken in Thailand heeft verbleven. De Thaise autoriteiten stonden verzoeker driemaal toe zijn verblijf in Thailand met maximaal tien dagen te verlengen. Ook zijn laatste verblijf in Thailand mocht verzoeker met tien dagen verlengen, tot uiterlijk 20 januari 2003.

21. Dit uitstel van vertrek wijst er niet op dat de Thaise autoriteiten verzoeker niet tot Thailand wilden toelaten, bijvoorbeeld omdat hij daar als asielzoeker was uitgeprocedeerd.

22. Uit het paspoort kan niet worden afgeleid dat de Thaise autoriteiten op enig moment in 2002 verzoeker hebben toegestaan langer dan enkele weken in Thailand te verblijven.

De Nationale ombudsman is het echter wel met de minister eens dat uit het paspoort van verzoeker niet blijkt dat de Thaise autoriteiten onwelwillend stonden tegenover de aanwezigheid van verzoeker in hun land en dat zij verzoeker opnieuw voor enige tijd verblijf zouden toestaan wanneer hij zich opnieuw zou melden. In zoverre kan niet worden gesteld dat bij voorbaat al vaststond dat verzoekers toelating tot Thailand zou mislukken.

23. Verzoeker stelt dat de KLM te Thailand op de dag voorafgaand aan de uitzettingspoging al aan de KMAR had laten weten dat verzoeker niet tot Thailand zou worden toegelaten.

24. In haar brief van 28 juli 2004 ontkende de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie dat de IND bekend was met een faxbericht van de KLM uit Thailand waarin zou staan dat verzoeker in Thailand niet welkom was. De minister van Defensie stelde in zijn brief van 15 september 2004 dat ook bij de KMAR een dergelijk faxbericht niet bekend was. Hij veronderstelde dat de KLM te Thailand het faxbericht naar de KLM te Amsterdam had gestuurd.

25. Tijdens de hoorzitting bevestigde de teamleider van de escorts verzoekers verklaring over de verzending van het faxbericht, met dien verstande dat dit faxbericht niet op de dag

voorafgaand aan de uitzetting was verzonden, maar tijdens hun vlucht van Schiphol naar Thailand.

26. De Nationale ombudsman acht deze verklaring over het tijdstip van verzending van het faxbericht aannemelijker dan die van verzoeker. Immers, de verklaring van verzoeker brengt mee dat de KMAR willens en wetens haar capaciteit zou hebben ingezet op uitzetting die bedoeld was om te mislukken. Dit komt de Nationale ombudsman niet aannemelijk voor. De Nationale ombudsman acht het aannemelijker dat de KLM te Thailand binnen het eigen bedrijf heeft gecommuniceerd met de KLM te Amsterdam en dat dit pas op het moment is gebeurd dat de uitzettingspoging onomkeerbaar was zodat ook de KLM te Amsterdam de uitzetting meer niet kon staken.

27. Aldus bezien kan niet worden gesteld dat de IND en de KMAR in strijd met het redelijkheidsvereiste hebben gehandeld door de uitzetting van verzoeker op 5 juni 2003 door te zetten.

De onderzochte gedraging van de IND en de KMAR is in zoverre behoorlijk.

II. Ten aanzien van het gedrag van de escorts tijdens de uitzetting naar Thailand

A. Met betrekking tot de hotel- en maaltijdvoucher

1. Verzoeker klaagt erover dat de vier escorterende ambtenaren van de KMAR (verder ook: escorts) hem geen toestemming hebben gegeven gebruik te maken van de, ten behoeve van hem verstrekte, maaltijd- en hotelvoucher. Deze vouchers zouden door medewerkers van de KLM te Thailand ten behoeve van hem zijn verstrekt. De escorts hadden hem echter niet toegestaan de vouchers te gebruiken en hij had op het vliegveld te Thailand zelf zijn eten moeten betalen.

2. In zijn standpunt van 10 mei 2004 ten aanzien van de klacht verwees de minister van Defensie naar de klachtafhandelingsbrief van de Bevelhebber der KMAR, die in de klachtafhandelingsbrief van 11 december 2003 aangaf de klacht op dit punt niet gegrond

te achten omdat door de KLM te Thailand geen voedsel- en hotelvouchers waren afgegeven.

De maaltijd die door verzoeker op het vliegveld te Bangkok zou zijn gebruikt, zou door de escorts zijn betaald. De escorts hadden eveneens op eigen kosten een hotelkamer in de international lounge van het vliegveld geboekt en hadden daar bij toerbeurt geslapen.

3. Tijdens de hoorzitting op 14 december 2005 herhaalde verzoeker zijn verklaringen op dit punt. Hij voegde daaraan toe dat een van de twee KLM-medewerksters in het immigratiekantoor te Bangkok hem tegen het einde van het bezoek aan het immigratiekantoor in het Thais had gezegd even te wachten omdat hij vouchers zou

krijgen. Verzoeker zag dat de medewerkster de vouchers aan ambtenaar F. had gegeven. Volgens de KLM-medewerkster was de hotelkamer op het vliegveld zelf.

4. De vier betrokken ambtenaren verklaarden tijdens de hoorzitting dat zij nooit dergelijke vouchers hebben gekregen van de KLM. Er waren in het immigratiekantoor te Bangkok weliswaar twee KLM-medewerksters geweest, maar zij hadden niets voor hen kunnen doen. Verzoeker had zeker ook niet vanuit het Thais naar het Engels vertaald dat de KLM-medewerksters vouchers zouden geven. Zij, de betrokken ambtenaren, hadden op eigen kosten een hotelkamer geboekt op het vliegveld. In die kamer hadden uiteindelijk twee van hen een aantal uren geslapen. De twee andere ambtenaren waren al die tijd bij verzoeker gebleven. Verzoeker had niet op het vliegveld in een hotelkamer verbleven. Verder verklaarden de betrokken ambtenaren dat verzoeker op eigen kosten een maaltijd had aangeschaft, omdat het in principe niet de bedoeling is dat escorts de maaltijden van een vreemdeling financieren als de vreemdeling zelf geld bij zich heeft. Verzoeker had zelf geld bij zich gehad tijdens zijn uitzetting. De betrokken ambtenaren verklaarden ook dat verzoeker hun ook niet had gevraagd de maaltijd te betalen. Evenmin had verzoeker hun tijdens hun verblijf op het vliegveld te Bangkok gevraagd om zijn vouchers te mogen gebruiken.

5. In het algemeen onthoudt de Nationale ombudsman zich van het geven van een oordeel over een (onderdeel van een) klacht als de stellingen van verzoeker (op dat punt) lijnrecht tegenover de stellingen van het bestuursorgaan staan. Die situatie doet zich niet voor indien er sprake is van omstandigheden op grond waarvan aan de ene stelling meer betekenis kan worden gehecht dan aan de andere stelling.

In dit geval staan de stellingen lijnrecht tegenover elkaar. Volgens verzoeker heeft een KLM-medewerkster te Bangkok een hotel- en maaltijdvoucher ten behoeve van hem verstrekt, volgens de betrokken ambtenaren heeft geen enkele KLM-medewerkster te Thailand een hotel- of maaltijdvoucher verstrekt.

6. Nu zich geen omstandigheden voordoen op grond waarvan aan de ene stelling meer betekenis moet worden toegekend dan aan de andere stelling, overweegt de Nationale ombudsman dat niet is vast komen te staan dat er een hotel- en maaltijdvoucher ten behoeve van verzoeker is verstrekt.

De Nationale ombudsman onthoudt zich op dit punt van het geven van een oordeel.

B. Met betrekking tot de medicijnen

1. Verzoeker klaagt erover dat de vier escorterende medewerkers van de KMAR hem niet hebben toegestaan zijn medicijnen in te nemen.

In zijn brief van 10 juni 2003 schreef verzoeker dat hij medicijnen gebruikte om hem te helpen slapen. Toen hij de escorts om zijn medicijnen vroeg, hadden ze hem deze

geweigerd met de mededeling “je hebt het verknald”. Verzoeker meldde dat zij hun boosheid niet onder controle hadden gehad.

2. In zijn standpunt ten aanzien van de klacht van 10 mei 2004 deelde de minister van Defensie mee dat het bij de escorts niet bekend was dat verzoeker medicijnen gebruikte. Verzoeker had de escorts ook niet gevraagd of hij medicijnen mocht gebruiken.

3. Tijdens de hoorzitting op 14 december 2005 verklaarden de escorts dat zij verzoeker zelf bij aanvang van de uitzetting hadden opgehaald uit het grenshospitium. Bij de overdracht van een vreemdeling van het grenshospitium aan de escorts worden ook de eventuele medicijnen van de vreemdeling overgedragen. De escorts moeten dan voor de ontvangst van de medicijnen tekenen. In dat geval is een bepaald vakje op het overdrachtsformulier aangekruist. De escorts verklaarden dat er in het geval van verzoeker geen medicijnen waren geweest en dat het desbetreffende vakje niet was aangekruist. Verder verklaarden de escorts dat, als een vreemdeling in het grenshospitium medicijnen gebruikt, voor de uitzetting een medische verklaring moet zijn afgegeven. Dit is de zogeheten “fit to fly”-verklaring. In het geval van verzoeker was er ook geen “fit to fly”-verklaring. Verzoeker had hun tijdens de uitzetting ook niet gevraagd of hij zijn medicijnen mocht gebruiken.

4. Verzoeker verklaarde daarentegen tijdens de hoorzitting hij in juni 2003 vanwege zijn Post Traumatische Stress Stoornis (PTSS) Protanol slikte en dat hij dit medicijn in het grenshospitium had gekregen. Toen hij tijdens de uitzetting om zijn medicijnen vroeg, hadden de escorts hem echter verteld dat zij niet wisten dat hij medicijnen gebruikte en dat zij geen medicijnen hadden. Verzoeker was er echter niet van overtuigd dat dit ook het geval was.

5. Desgevraagd deelde het Ministerie van Defensie op 20 februari 2006 mee dat het op die dag van het Grenshospitium had vernomen dat een vertrekkende vreemdeling in sommige gevallen medicijnen meekrijgt en dat dit dan gaat om medicatie die de vreemdeling bij binnenkomst bij zich had en tijdelijk door het Grenshospitium in bewaring was genomen, of dat het gaat om een kuur die door de huisarts van het Grenshospitium was voorgeschreven en die nog moest worden afgemaakt. Het Grenshospitium had het Ministerie van Defensie ook laten weten dat nooit medicatie wordt overgedragen met een schriftelijke bevestiging van overdracht.

6. Zoals hiervoor onder II.A.5 werd overwogen onthoudt de Nationale ombudsman zich in het algemeen van het geven van een oordeel over een (onderdeel van een) klacht als de stellingen van verzoeker (op dat punt) lijnrecht tegenover de stellingen van het bestuursorgaan staan. Die situatie doet zich niet voor indien er sprake is van omstandigheden op grond waarvan aan de ene stelling meer betekenis kan worden gehecht dan aan de andere stelling.

In dit geval staan de stellingen lijnrecht tegenover elkaar, terwijl er geen omstandigheden zijn op grond waarvan aan de ene stelling meer betekenis kan worden gehecht dan aan de andere stelling.

De Nationale ombudsman onthoudt zich daarom van het geven van een oordeel.

C. Met betrekking tot het paspoort

1. Verzoeker klaagt erover dat de vier escorts van de KMAR zijn paspoort tijdens de uitzetting op 5 juni 2003 hebben beschadigd, althans niet hebben voorkomen dat zijn paspoort beschadigd raakte.

Verzoeker stelt dat hij bij de indiening van zijn asielaanvraag in Nederland zijn paspoort in onbeschadigde toestand heeft ingeleverd bij de KMAR te Schiphol. Toen de escorts en hij weer in Thailand moesten inchecken voor de terugvlucht naar Nederland presenteerden de escorts in eerste instantie een kleurenfotokopie van zijn paspoort aan de Thaise incheckmedewerker. Pas nadat aan de escorts duidelijk was gemaakt dat daarmee geen genoegen werd genomen, zou met enige terughoudendheid het paspoort van verzoeker zijn getoond. Daarbij was het aan verzoeker duidelijk geworden dat het personaliablade in het paspoort ontbrak.

2. In zijn standpunt ten aanzien van de klacht van 10 mei 2004 verwees de minister van Defensie naar de klachtafhandelingsbrief van de Bevelhebber der KMAR van 11 december 2003. Hierin is vermeld dat verzoeker tijdens het bezoek aan het immigratiekantoor te Thailand meerdere keren zelf het paspoort heeft gepakt en op een gegeven moment naar het toilet was gegaan. Tijdens zijn toiletbezoek werd het paspoort vermist. Bij terugkeer van het toilet was hem gevraagd of hij het paspoort bij zich had, waarop hij het paspoort uit zijn broekzak had gehaald en op de balie had gelegd. Daarna was het paspoort zonder dat het door iemand was bekeken door de escorts teruggenomen en in een envelop met overige bescheiden gestopt. Pas bij het inchecken voor de terugvlucht was gebleken dat het personaliablade van het paspoort ontbrak. Nadat de escorts de incheckmedewerker een kleurenfotokopie van het paspoort hadden laten zien, was verzoeker alsnog ingecheckt op de vlucht naar Nederland.

3. De vier escorts verklaarden tijdens de hoorzitting dat het niet de bedoeling is dat een vreemdeling tijdens zijn uitzetting zijn paspoort in handen krijgt omdat de algemene ervaring is dat vreemdelingen in die situatie vaak hun paspoort willen vernietigen. In Thailand waren zij naar het immigratiekantoor gegaan alwaar twee van hen in een kleine, afgescheiden ruimte met de Thaise autoriteiten hadden onderhandeld over de toelating van verzoeker tot Thailand. Verzoeker was met die twee escorts meegegaan naar de afgescheiden ruimte. Er hadden zich ongeveer tien mensen in de kleine ruimte bevonden, er heerste chaos en er was geen overzicht. Deze tien mensen hadden het paspoort onderling aan elkaar doorgegeven. Verzoeker had op een gegeven moment gevraagd of

hij naar het toilet kon en was daarna weggelopen. Gedurende zijn afwezigheid had de KLM-stationmanager meegedeeld dat ze weg moesten en had de teamleider van de escorts, de heer F., alle papieren weer willen verzamelen. Op dat moment was gebleken dat het paspoort van verzoeker niet aanwezig was. Nadat verzoeker was teruggekeerd in het immigratiekantoor, was opnieuw om het paspoort gevraagd en had verzoeker het paspoort uit zijn broekzak tevoorschijn gehaald. Verzoeker had het paspoort overhandigd aan een Thaise official, die het paspoort als een gesloten boekje meteen aan de heer F. had overhandigd. Deze escort had het paspoort meteen in een enveloppe met overig reisbescheiden opgeborgen en de enveloppe in een koffertje gedaan. Daar was het gebleven totdat ze moesten inchecken voor de terugreis. Toen was gebleken dat het paspoort niet meer compleet was en hadden ze, na onderling overleg, besloten om de kleurenfotokopie van het paspoort te tonen aan de incheckmedewerker.

4. Verzoeker verklaarde tijdens de hoorzitting dat hij zijn paspoort in het immigratiekantoor te Thailand voor het laatst in onbeschadigde toestand had gezien toen de escorts zijn paspoort aan de Thaise officials overhandigden. Hij ontkende het paspoort in Thailand in handen te hebben gehad. Hij verklaarde tevens dat hij niet was weggelopen uit het immigratiekantoor, waar overigens niemand om zijn paspoort had gevraagd. Verzoeker verklaarde tevens dat hij niet dacht dat de escorts zelf zijn paspoort kapot hadden gemaakt.

5. Verzoeker heeft tijdens de hoorzitting verklaard dat hij niet gelooft dat de escorts zelf zijn paspoort hebben vernietigd. Nu de betrokken ambtenaren daarbij ook geen enkel belang hadden, acht de Nationale ombudsman dat evenmin aannemelijk.

6. De escorts van de KMAR hebben het paspoort gedurende de hele poging tot uitzetting onder zich gehad, met uitzondering van de periode tussen het moment van overhandiging van het paspoort aan de Thaise autoriteiten (in het immigratiekantoor) en de teruggave van het paspoort door de Thaise autoriteiten aan de escorts.

7. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

8. De KMAR heeft bij verzoekers aankomst in Nederland in januari 2003 zijn paspoort tijdelijk in bewaring genomen op grond van artikel 4.23 Vb. (zie Achtergrond, onder 4.).

Dit bracht mee dat de KMAR gedurende de tijd van de bewaring zorgvuldig met het paspoort diende om te gaan en erop diende toe te zien dat het niet beschadigd of in het ongerede raakte.

9. Artikel 4.23 Vb. staat het in bewaring nemen van het paspoort van een vreemdeling toe, onder meer met het oog op de uitzetting of voor de overgave aan de buitenlandse grensautoriteiten.

10. De escorts hebben verzoekers paspoort in het immigratiekantoor te Thailand overhandigd aan de Thaise autoriteiten. Terecht waren zij daarmee van oordeel dat het daarmee gediende belang, de uitzetting zwaarder woog dan het belang dat verzoekers paspoort in goede staat bleef.

Na het moment van overhandiging van het paspoort aan de Thaise autoriteiten hield redelijkerwijs de zorg van de escorts voor het paspoort op. De escorts mochten ervan uitgaan dat ook de Thaise autoriteiten het paspoort met zorg zouden behandelen, dan wel erop zouden toezien dat het paspoort niet beschadigd zou raken. Na overhandiging van het paspoort aan de Thaise autoriteiten dienden de escorts er slechts op toe te zien dat zij het paspoort terug zouden krijgen ingeval verzoeker niet tot Thailand zou worden toegelaten, zoals zij ook hebben gedaan.

11. Door het paspoort van verzoeker aan de Thaise immigratieautoriteiten te overhandigen, hebben de escorts aldus niet in strijd gehandeld met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

D. Met betrekking tot de betiteling "crimineel"

1. Na het inchecken voor de vlucht terug naar Nederland constateerden de Thaise autoriteiten dat de escorts handboeien bij zich hadden en stelden daarover een vraag. Verzoeker klaagt erover dat één van de vier escorts in reactie op deze vraag tegenover de Thaise autoriteiten heeft verklaard dat hij een crimineel was.

2. In zijn standpunt ten aanzien van de klacht van 10 mei 2004 verwees de minister van Defensie naar de klachtafhandelingsbrief van de Bevelhebber der KMAR van 11 december 2003. De Bevelhebber deelde hierover in zijn klachtafhandelingsbrief mee dat één van de escorts in eerste instantie had geantwoord dat zij "escorts" waren die een "deportée" begeleidden. Echter, omdat de Thaise autoriteiten de Engelse taal gebrekkig beheersten was deze boodschap niet begrepen en had de escort vervolgens geprobeerd de vraag versimpeld te beantwoorden door mee te delen dat zij "police" waren die een "prisoner" begeleidden. De Bevelhebber der KMAR achtte deze kwalificatie van verzoeker begrijpelijk gelet op de gebrekkige beheersing van de Engelse taal door de securitymedewerkers. Hij voegde daaraan toe dat de term zeker niet was gebruikt om verzoeker opzettelijk te beledigen.

3. Tijdens de hoorzitting verklaarde verzoeker dat ze na het inchecken door een metaaldetectorpoortje moesten. De escorts hadden handboeien bij zich en het poortje reageerde daarop. De Thaise autoriteiten vroegen vervolgens waarom ze handboeien bij zich hadden. Hierop hadden de escorts hem meteen een "criminal" genoemd. De mensen die achter hen in de rij stonden hadden dat ook gehoord, en geschokt gereageerd.

4. Desgevraagd bevestigde de heer F. tijdens de hoorzitting deze gang van zaken. Eerst had hij gezegd dat ze voor de “immigrationservice” werkten en dat zij van de “police” waren. In dat verband heeft hij ook het woord “criminal” gebruikt. De heer F. voegde hieraan toe dat hij het woord “criminal” had gebruikt tijdens een gesprek met de Thaise autoriteiten. Verzoeker had dat min of meer toevallig gehoord.

5. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen burgers als mens respecteren en hen beleefd behandelen. Het vereiste brengt met zich mee dat bestuursorganen zich jegens derden dienen te onthouden van feitelijk onjuiste opmerkingen over een burger die de goede naam van deze burger aantasten.

6. Tijdens het onderzoek is gesteld noch gebleken dat verzoeker in of buiten Nederland is veroordeeld wegens het plegen van een strafbaar feit. De Nationale ombudsman houdt het er daarom voor dat het feitelijk niet juist is verzoeker als “crimineel” te kwalificeren.

7. Voorts overweegt de Nationale ombudsman dat het een feit van algemene bekendheid is dat de aanduiding van iemand als crimineel de, tot dan toe, goede naam van iemand aantast bij degene die op de hoogte geraakt van deze aanduiding.

Dit is voor de betrokken persoon bijzonder pijnlijk wanneer hij nog gedurende enige tijd in de nabijheid van degenen moet verkeren bij wie zijn goede naam is aangetast en hij niet de gelegenheid heeft om zijn naam te (laten) zuiveren. Weliswaar is niet komen vast te staan dat ook medepassagiers van verzoeker hebben gehoord dat verzoeker als crimineel is betiteld, maar door deze onjuiste term tijdens een gesprek in een openbare ruimte te gebruiken heeft de betrokken ambtenaar verzoeker blootgesteld aan het risico dat zijn goede naam zou worden aangetast bij zijn medepassagiers. Dat deze term is gebruikt omdat er een taalprobleem bestond tussen de escort en de Thaise functionarissen, vormt geen rechtvaardigheid voor het gebruik van deze term.

8. Door verzoeker tegenover de Thaise autoriteiten aan te duiden als “crimineel” terwijl daarvoor geen grond was, heeft ambtenaar F. in strijd gehandeld met het vereiste van correcte bejegening.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

9. Met instemming heeft de Nationale ombudsman ervan kennis genomen dat de heer F. op een later moment tijdens de terugreis, zijn verontschuldiging heeft aangeboden.

III. Ten aanzien van het verzoek om teruggave van het paspoort

1. Bij terugkeer in Nederland werd verzoeker opnieuw in vreemdelingenbewaring geplaatst. Toen de vreemdelingenbewaring werd opgeheven werd zijn paspoort niet meteen aan verzoeker teruggegeven.

2. In de klachtbrief van 14 juli 2003 verzocht de advocaat van verzoeker de KMAR tevens om ervoor te zorgen dat verzoeker alsnog in het bezit zou worden gesteld van zijn paspoort.
3. De KMAR reageerde alleen bij brief van 11 december 2003 inhoudelijk op de brief van de advocaat van verzoeker. Verzoeker klaagt thans erover dat de Bevelhebber der KMAR in zijn klachtafhandelingsbrief van 11 december 2003 niet heeft gereageerd op dit verzoek.
4. In hun standpunten ten aanzien van de klacht van 5 april 2004 en 10 mei 2004 erkenden de Klachtencommissie en de minister van Defensie dat niet was gereageerd op dit verzoek.
5. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering. Het motiveringsvereiste impliceert dat een bestuursorgaan bij de afhandeling van een brief dient te reageren op alle klachten en verzoeken, tenzij er bijzondere redenen kunnen worden aangegeven om dat niet te doen.
6. Door in het geheel niet te reageren op het verzoek heeft de Bevelhebber der KMAR in strijd gehandeld met het motiveringsvereiste.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

IV. Ten aanzien van de klachtbehandeling

Na terugkeer uit Thailand diende de toenmalige advocaat van verzoeker een klacht in bij de KMAR onder meer over de wijze waarop verzoeker door de escorts was behandeld en bejegend voorafgaand en tijdens de uitzetting op 5 juni 2003.

Verzoeker klaagt thans over de wijze waarop de Bevelhebber der KMAR (verder: de Bevelhebber) zijn klacht heeft behandeld. In dit verband klaagt hij onder meer over de late bevestiging van de ontvangst van zijn klacht en over de lange duur van de behandeling van zijn klacht.

A. Met betrekking tot de verzending van de ontvangstbevestiging

1. De toenmalige advocaat van verzoeker diende bij brief van 14 juli 2003 een klacht in bij de KMAR.
2. In zijn standpunt ten aanzien van de klacht van 10 mei 2004 deelde de minister van Defensie mee dat de KMAR de klacht op 16 juli 2003 had ontvangen.
3. De KMAR bevestigde de ontvangst van het klaagschrift bij brief van 15 september 2003.

4. Verzoeker klaagt over de lange periode die is verstreken tussen het moment waarop zijn advocaat de klacht indiende, en het moment waarop de KMAR de ontvangst van zijn klacht bevestigde.

5. Op grond van artikel 5, eerste lid van de Klachtenregeling politietaken Koninklijke Marechaussee/krijgsmacht (verder: de Klachtenregeling) dient de Bevelhebber de ontvangst van een klacht terstond te bevestigen (zie Achtergrond onder 7.). De datum van ontvangst van het klaagschrift markeert het begin van de wettelijke termijn waarbinnen de Bevelhebber de klacht behoort af te handelen.

6. Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat bestuursorganen slagvaardig en met voldoende snelheid optreden.

7. Uit het onderzoek is gebleken dat de KMAR de advocaat van verzoeker na verloop van meer dan acht weken de ontvangst van het klaagschrift bevestigde. Dit kan niet worden aangemerkt als het "terstond" bevestigen van de ontvangst van het klaagschrift. Daardoor heeft de KMAR in strijd gehandeld met het vereiste van voortvarendheid.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

B. Met betrekking tot de behandelingsduur

1. Zoals hiervoor werd vermeld diende de toenmalige advocaat van verzoeker bij brief van 14 juli 2003 een klacht in bij de KMAR en ontving de KMAR deze klacht op 16 juli 2003.

2. Verzoeker klaagt over de lange duur van de behandeling van zijn klacht door de KMAR.

3. De minister van Defensie deelde in zijn brief van 10 mei 2004 mee dat de lange duur van de behandeling van de klacht deels was veroorzaakt door een achterstand en een gebrek aan personeel bij het Bureau Interne Onderzoeken van de KMAR en deels was veroorzaakt door de complexiteit van de klacht en de uiteenlopende klachtonderdelen. Verder deelde de minister mee dat op 25 september 2003 een verdagingsbericht naar verzoeker was gezonden. Op 18 november 2003 had de KMAR een concept-reactie op de klacht ter advisering voorgelegd aan de onafhankelijke Klachtencommissie, waarna op 11 december 2003 de definitieve reactie op de klacht naar de advocaat van verzoeker was gezonden.

4. Ook dit klachtonderdeel wordt getoetst aan het vereiste van voortvarendheid.

5. Ingevolge artikel 14, eerste lid van de Klachtenregeling (zie Achtergrond, onder 7.) dient de Bevelhebber een klacht binnen zes weken af te handelen, tenzij het de klachtencommissie een advies uitbrengt over de klacht. In dat geval dient de Bevelhebber de klacht binnen tien weken na ontvangst af te handelen.

6. In dit geval werd de klacht door de KMAR ter advisering voorgelegd aan de Klachtencommissie. Dit betekent dat de klachtafhandelingstermijn tien weken bedroeg. Dit brengt met zich mee dat de Bevelhebber der KMAR de klacht uiterlijk op 24 september 2003 zou moeten hebben afgehandeld. Voor zover de minister van Defensie ervan uitgaat dat de klachtafhandeling met de brief van 25 september 2003 tot de afronding van de klachtbehandeling werd verdaagd, kan de Nationale ombudsman hem hierin niet volgen. Immers, het desbetreffende bericht dient ingevolge artikel 14, derde lid van de Klachtenregeling (zie Achtergrond, onder 7.) een termijn te bevatten waarbinnen de klacht naar verwachting alsnog zal worden afgedaan. In het bericht dat de KMAR op 25 september 2003 verzond is echter geen streeftermijn opgenomen, zodat het bericht inhoudelijk niet aan de daaraan te stellen eisen voldoet.

7. Uit het onderzoek is gebleken dat de Bevelhebber der KMAR de klacht heeft afgehandeld na verloop van 21 weken na ontvangst ervan. De achterstand bij het Bureau Interne Onderzoeken, het personeelsgebrek bij dit Bureau, de complexiteit van de klacht en de hoeveelheid klachtonderdelen vormen weliswaar verklaringen voor de behandelingsduur, maar geen rechtvaardiging daarvoor. Door de klacht binnen 21 weken na ontvangst af te handelen heeft de Bevelhebber der KMAR in strijd gehandeld met het vereiste van voortvarendheid.

De onderzochte gedraging is ook in zoverre niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en de Koninklijke Marechaussee (KMAR) gezamenlijk, is niet gegrond.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel over de onderzochte gedraging van de KMAR wat betreft de klacht dat de escorts van de KMAR:

verzoeker geen toestemming hebben gegeven gebruik te maken van de maaltijd- en hotelvoucher;

verzoeker niet hebben toegestaan zijn medicijnen te gebruiken.

De klacht over de onderzochte gedraging van de KMAR is niet gegrond ten aanzien van het beschadigen van het paspoort.

De klacht over de onderzochte gedraging van de KMAR is gegrond ten aanzien van het betitelen van verzoeker als crimineel, wegens schending van het vereiste van correcte bejegening.

De klacht over de onderzochte gedraging van de Bevelhebber der KMAR is gegrond ten aanzien van:

het niet reageren op het verzoek om teruggave van het paspoort, wegens schending van het motiveringsvereiste;

het tijdstip van verzending van de ontvangstbevestiging, wegens schending van het vereiste van voortvarendheid;

de behandelingsduur van de klacht, wegens schending van het vereiste van voortvarendheid.

Onderzoek

Op 12 september 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer C., op dat moment zonder vaste woon- of verblijfplaats, dat op 20 oktober 2003 werd aangevuld door de heer mr. M.B.J. Strooij, advocaat te Amsterdam, met een klacht over een gedraging van de Immigratie- en Naturalisatiedienst en de Koninklijke Marechaussee (KMAR) gezamenlijk, de KMAR en de bevelhebber der KMAR. Verzoeker wordt thans bijgestaan door mr. R.I.R. Denz, advocaat te Utrecht.

Naar de gedragingen, die worden aangemerkt als respectievelijk een gedraging van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie en de minister van Defensie gezamenlijk, en van de minister van Defensie werd in eerste instantie een telefonisch onderzoek ingesteld. Nadat was gebleken dat het telefonisch onderzoek onvoldoende resultaat had opgeleverd, besloot de Nationale ombudsman het onderzoek schriftelijk voort te zetten.

In het kader van het onderzoek werd de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie, de minister van Defensie en de Klachtencommissie politietaken Koninklijke Marechaussee/krijgsmacht (hierna: de Klachtencommissie) verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd hun een aantal specifieke vragen gesteld.

Na ontvangst van de reacties van de ministers en de Klachtencommissie werden nadere vragen gesteld aan de ministers.

Vervolgens werd verzoeker gevraagd om medewerking te verlenen aan een hoorzitting, onder gelijktijdige toezending van de onderzoeksresultaten tot dan. Daarbij werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren. Verzoeker maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Nadat, ondanks herhaald verzoek, een antwoord op de vraag of verzoeker medewerking wilde verlenen aan een hoorzitting was uitgebleven werd het onderzoek op 8 februari 2005 afgesloten.

Bij brief van 17 mei 2005 verzocht de advocaat van verzoeker om het onderzoek naar aanleiding van de klacht te heropenen. De Nationale ombudsman heeft dit verzoek

gehonoreerd. Op 14 december 2005 werden verzoeker en vier betrokken ambtenaren in bijzijn van elkaar gehoord. Nadien werden nog enkele vragen gesteld aan het Ministerie van Defensie.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Verzoeker en de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De reacties van de minister van Defensie en van de Klachtencommissie gaven aanleiding het verslag op een punt te wijzigen.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Op 5 juni 2003 werd getracht om verzoeker, van Sierra Leonse nationaliteit, uit te zetten naar Bangkok (Thailand). Tijdens zijn reis naar Bangkok werd verzoeker geëscorteerd door vier ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee (KMAR). Bij aankomst op het vliegveld van Bangkok bleek dat verzoeker niet zou worden toegelaten tot Thailand. Na een verblijf van een aantal uren op het vliegveld keerden verzoeker en de vier escorts terug naar Nederland.

2. Bij brief van 14 juli 2003 diende verzoeker via zijn toenmalige advocaat een klacht in bij de KMAR. De advocaat schreef onder meer:

“Namens mijn cliënt, (...), dien ik bij deze een klacht in over de wijze waarop mijn cliënt behandeld en bejegend is voorafgaand en tijdens een uitzetting met een escorte, welke plaatsvond op 5 juni 2003 en het kennelijk door toedoen van de Koninklijke Marechaussee onbruikbaar maken van cliënts paspoort.

(...)

Bij aankomst in Bangkok werd cliënt de toegang tot Thailand geweigerd. De reden daarvan was dat anders dan de leden van de escorte beweerden Thailand geen toestemming had gegeven voor de terugkeer van cliënt. Cliënt en de leden van de escorte werden te verstaan gegeven met hetzelfde vliegtuig terug te keren waarmee zij gekomen waren. Dit bracht een verblijf van 11 uur op het vliegveld van Bangkok met zich mee. Door KLM Thailand werd aan cliënt een maaltijd- en hotelvoucher verstrekt. De leden van de escorte stonden het cliënt echter niet toe in het hotel te slapen, evenzeer weigerden zij cliënt gebruik te laten maken van de maaltijdvoucher.

Cliënt werd bij het inchecken voor terugkeer naar Nederland geconfronteerd met het feit dat de leden van de escorte een fotokopie presenteerden van zijn originele paspoort dat hij in het verleden heeft overgelegd en dat indertijd is ingenomen door de Koninklijke Marechaussee op Schiphol. Toen duidelijk werd dat hiermee niet kon worden volstaan is met de nodige terughoudendheid alsnog het originele paspoort gepresenteerd. Cliënt nam toen waar dat zijn foto en de pagina van het paspoort waar zijn persoonsgegevens staan vermeld ontbraken. Cliënt heeft toen ter plekke tekst en uitleg gevraagd aan de leden van de escorte, welke hem niet gegeven werd. Bij het passeren van de douane werd door de vliegveldautoriteiten geconstateerd dat handboeien werden gevoerd. Op de vraag waarom dat het geval was werd daarop door een van de leden van de escorte gereageerd dat mijn cliënt een crimineel was. Het lid van de escorte, waarvan de naam bij cliënt onbekend is, werd door mijn cliënt gevraagd waarom hij hem voor crimineel uitmaakte. Mijn cliënt gaf daarbij aan dat hij een asielzoeker was en dat hij excuses wilde voor het gedrag van dit lid.

(...)

Daarbij wil ik u reeds nu verzoeken er zorg voor te dragen dat cliënt in het bezit komt van zijn paspoort zodat kan worden gezien wat de mogelijkheden zijn voor cliënt om daadwerkelijk te kunnen vertrekken.

(..)

Een afschrift van de brief van cliënt waarin hij zijn eigen verhaal op papier heeft gezet (...) (gaat; N.o.) hierbij.”

3. Bij de klachtbrief zond de advocaat ook een brief van verzoeker aan hem, de advocaat, van 10 juni 2003. Hierin was onder meer vermeld:

“Op 4 juni werd ik naar Thailand gestuurd. Ik heb alles gedaan wat ik kon doen om uit te leggen dat ik, afgezien van het feit dat ik in Thailand in de gevangenis heb gezeten omdat ik daar een asielaanvraag had ingediend, niet vanuit Thailand naar Nederland ben gekomen. Aan al mijn pogingen werd geen gehoor gegeven.

(...)

Er werd me verteld dat Thailand had toegezegd me te zullen accepteren.

(...)

Toen ik in Thailand aankwam, zei de Nederlandse immigratieambtenaar dat ik een vreemdeling was van Sierra Leonese nationaliteit met een echt paspoort.

(...)

Mij werd de toegang tot Thailand geweigerd, de autoriteiten waren geschokt toen ze hoorden dat men mij had verteld dat zij zouden hebben geschreven dat zij mij zouden accepteren.

(...)

De KLM te Thailand gaf me een maaltijdvoucher en een hotelvoucher. De Nederlandse politiemannen die mij naar Thailand hadden gebracht stonden me niet toe in het hotel te slapen. Ze zeiden dat ik dat privilege niet had. Ze stonden me niet toe de maaltijdvoucher te gebruiken, ze hebben me gedurende elf uur geen eten gegeven. Ik moest mijn eten met mijn eigen geld betalen.

Ik was in de detentie van vier politiemannen geplaatst. (...) Twee van hen hebben vijf uur geslapen in de kamer op mijn naam was gegeven, en daarna gingen de andere twee. Toen ik erover klaagde, schreeuwden ze tegen me.

Ik gebruik medicijnen om me te helpen slapen, ze gaven me de medicijnen echter niet. Toen ik de medicijnen eiste, zeiden zij "je hebt het verknald". Ze konden hun boosheid niet in bedwang houden."

4. Omdat een reactie op de klachtbrief achterwege bleef, stuurde de advocaat van verzoeker op 4 september 2003 nogmaals een brief naar de KMAR. Hierin was vermeld:

"...Inmiddels zijn meer dan zes weken verstreken zonder dat er een ontvangstbevestiging van het klaagschrift is gestuurd conform artikel 9:6 Awb (zie Achtergrond, onder 2.; N.o.); evenmin is de afhandeling van de klacht binnen zes weken afgehandeld. Met dit laatste wordt in strijd met artikel 9:11 lid 1 Awb (zie Achtergrond, onder 2.; N.o.) gehandeld..."

5. Bij brief van 15 september 2003 bevestigde de KMAR als volgt de ontvangst van de klachtbrief:

"...Hierbij bevestig ik U de ontvangst van Uw brief d.d. 14 juli 2003 inzake een klacht met betrekking tot optreden van de Koninklijke Marechaussee t.a.v. (uw cliënt; N.o.), met mijn welgemeende excuses voor de late toezending van deze ontvangstbevestiging.

(...)

Hier kan ik nu reeds aan toevoegen dat, gezien de inhoud van de klacht, afwikkeling door tussenkomst van de onafhankelijke klachtencommissie zal geschieden, waardoor de afdoeningstermijn tien weken zal bedragen..."

6. Op 3 november 2003 deelde een medewerkster van het Ministerie van Defensie desgevraagd mee dat de Klachtencommissie Politietaken Koninklijke Marechaussee/ Krijgsmacht (verder: Klachtencommissie) op 18 november 2003 de concept-reactie op

verzoekers klacht zou bespreken. Wanneer de klachtencommissie akkoord zou gaan met het concept, dan zou de klacht naar verwachting binnen een week na 18 november 2003 worden afgehandeld.

7. Bij brief van 11 december 2003 handelde de Bevelhebber der KMAR de klacht van verzoeker van 14 juli 2003 onder meer als volgt af:

“Klachtbehandeling:

Op 5 juni 2003 is (uw cliënt; N.o.) met vier escorts per KLM (...) verwijderd naar Bangkok. Eenmaal aangekomen in Bangkok, weigerde de stationmanager van de KLM aldaar medewerking te verlenen aan de overdracht van uw cliënt aan de Immigratiedienst van Thailand, daar de claim in eerste instantie op Singapore lag. De escorts werden verzocht zich samen met uw cliënt negen uur later te melden bij de incheckbalie van de KLM, waar tickets voor de retourvlucht klaar zouden liggen. Gedurende de negen uren dat de escorts met uw cliënt op de luchthaven dienden te verblijven, hebben de escorts bij toerbeurt toezicht gehouden op uw cliënt. Door de KLM is geen voedsel- en hotelvoucher afgegeven. De escorts hebben uw cliënt wel een maaltijd aangeboden en deze eveneens bekostigd. Uit het bovenstaande concludeer ik dat er geen sprake is geweest van een weigering gebruik te maken van de voedsel- en hotelvoucher, aangezien aan uw cliënt geen voucher was uitgereikt. Hierom verklaar ik uw eerste klachtonderdeel ongegrond.

Na het inchecken voor de retourvlucht naar Amsterdam moesten uw cliënt en de escorts, zoals internationaal gebruikelijk, een securitycheck ondergaan. Hierbij bleek dat de escorts in het bezit waren van handboeien. Op de vraag van de securitymedewerkers waarom de escorts in het bezit waren van de handboeien, antwoordde één van de escorts dat zij “escorts” waren die een “deportée” begeleidden. Echter, de securitymedewerkers beheersten de Engelse taal gebrekkig. Aangezien zij toch een afdoende antwoord verwachtten, poogde de escort alsnog de vraag versimpeld te beantwoorden door mee te delen dat zij “police” waren die een “prisoner” begeleidden. Hoewel dit voor de securitymedewerkers een bevredigend antwoord was, ontlokten deze woorden een heftige reactie bij uw cliënt. Hij verklaarde tegen de escorts dat hij een asielzoeker was en verlangde een verklaring voor het feit dat hij een gevangene werd genoemd.

Ondertussen was door de securitymedewerkers beslist dat de escorts de handboeien niet mee in het vliegtuig mochten nemen. De escorts en uw cliënt werden daarom verzocht op een bankje plaats te nemen en te wachten tot de bemanning van de KLM zou arriveren, om de handboeien in bewaring te nemen. Uw cliënt wilde niet op het bankje plaats nemen, maar wilde eerst een verklaring voor het eerder genoemde woordgebruik van de escorts en verlangde tevens excuses. Uw cliënt werd tot twee keer toe gevraagd op de bank plaats te nemen. Hij weigerde dit, waarop hem te verstaan werd gegeven dat hij zich behoorlijk diende te gedragen, anders zouden hem handboeien aangedaan worden.

(...)

Met betrekking tot uw tweede klachtonderdeel betreffende de slechte behandeling van uw cliënt overweeg ik het volgende. Het feit dat de escort uw cliënt met “prisoner” aanduidde, is, gezien de gebrekkige beheersing van de Engelse taal door de securitymedewerkers, begrijpelijk. De escort diende immers duidelijk te maken waarom hij handboeien bij zich had. Deze term is zeker niet gebruikt om uw cliënt opzettelijk te beledigen.

(...)

In de derde en laatste klachtonderdeel stelt u dat de escorts het paspoort van uw cliënt onbruikbaar hebben gemaakt. Het paspoort is bij aankomst in Bangkok op het kantoor van de Immigratiedienst, waar gesproken werd over de eventuele overdracht van uw cliënt aan de Dienst, overhandigd aan het hoofd van de Immigratiedienst op de luchthaven. Het paspoort, voorzien van alle pagina's werd op de balie neergelegd. Gedurende dit gesprek waren twee escorts in het kantoor en twee van de escorts hielden toezicht op uw cliënt buiten het kantoor. Betrokkene kwam meerdere keren het kantoor binnen om zijn zaak te bepleiten. Herhaaldelijk pakte hij zijn paspoort van de balie om te wijzen op de aanwezige stempels. Op een gegeven moment vroeg hij of hij naar het toilet mocht, hetgeen hem werd toegestaan. Tijdens het toiletbezoek van uw cliënt kwam de stationmanager van de KLM binnen. Hij wilde het paspoort van uw cliënt zien, maar het bleek verdwenen te zijn. Toen uw cliënt van het toilet kwam, is hem gevraagd of hij het paspoort had. Betrokkenen haalde het document uit zijn broekzak en legde het terug op de balie. Geen van de aanwezige ambtenaren hebben het paspoort ingekeken. Nadat uw cliënt definitief was geweigerd, hebben de escorts het paspoort, zonder het in te kijken, weer in de enveloppe met bescheiden bijgevoegd en hebben vervolgens het kantoor verlaten.

Bij het inchecken voor de retourvlucht naar Amsterdam attendeerde één van de baliemedewerkers de escorts erop dat er geen personalia pagina in het paspoort van uw cliënt aanwezig was. Gezien het feit dat betrokkene na zijn bezoek aan het toilet, in het Immigratiekantoor zijn paspoort uit zijn broekzak haalde, bestaat het ernstige vermoeden dat uw cliënt zelf de personalia pagina uit zijn paspoort heeft gescheurd en vervolgens heeft vernietigd. Ondanks de vragen die de escorts hieromtrent aan uw cliënt stelden, heeft betrokkene dit niet toegeven. De incheck heeft alsnog plaats kunnen vinden met een kleuren fotokopie van het originele paspoort van uw cliënt, welke de escorts in hun bezit hadden.

Op grond van bovenstaande kan ik niet instemmen met uw stelling dat de escorts het paspoort onbruikbaar hebben gemaakt. Uw cliënt heeft als laatste het paspoort in handen gehad, alvorens dit document door een escort, in aanwezigheid van alle ambtenaren, werd opgeborgen in de enveloppe bij zijn overige bescheiden. Ik verklaar uw laatste klachtonderdeel dan ook ongegrond.

Ten slotte deel ik u mede dat de onafhankelijke Klachtencommissie van uw klacht en de daarop betrekking hebbende stukken heeft kennis genomen en mij heeft geadviseerd de klacht op bovenomschreven wijze af te doen.”

B. Standpunt verzoeker

1. Het standpunt van verzoeker staat hiervoor samengevat weergegeven onder KLACHT.

2. Bij e-mailbericht van 12 januari 2004 lichtte verzoeker zijn klacht onder meer als volgt toe:

“...1. De KLM Thailand zond een telex naar de immigratie van dit land met de mededeling dat ik niet naar Thailand moest worden gedeporteerd. Aan dit bericht werd geen gevolg gegeven ook al kwam ik niet vanuit Thailand naar dit land.

(...)

4. Gedurende de twaalf uren werd het mij niet toegestaan om de maaltijdvoucher te gebruiken en, alhoewel zij wel hun eigen voucher gebruikten, vertelden ze me dat dit niet hun beleid was.

(...)

6. Ze waren zo kwaad dat zij niet in hun hotelkamer in het Sheratonhotel in Bangkok konden slapen, ze waren zo kwaad, ze lieten me hun hotelreservering voor de nacht zien. Het ging me niet aan om te weten in welk hotel zij zouden gaan slapen. Ze waren gewoon onprofessioneel en volgens mij is dat hun motief om mijn paspoort te vernietigen.

(...)

Of moet ik vertellen hoe mijn bloeddruk steeg tot alarmerende hoogte, ondanks dat zij wisten dat ik aan een Post Traumatisch Stress Syndroom lijd...”

C. Standpunt Klachtencommissie Politietaken Koninklijke Marechaussee/Krijgsmacht

1. Bij brief van 5 april 2004 reageerde de voorzitter van de klachtencommissie politietaken Koninklijke Marechaussee/Krijgsmacht (verder: de Klachtencommissie) onder meer als volgt op de klacht van verzoeker:

“2. Primair verwijs ik naar het schrijven van de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee van 11 december 2003. Hier wordt ingegaan op alle klachtonderdelen, die genoemd zijn in de brief van 14 juli 2003. Ik ben van oordeel dat alle klachtonderdelen voldoende en zorgvuldig zijn behandeld.

3. Ik ben evenwel met verzoeker van mening dat niet is ingegaan op de door hem gestelde vraag om teruggave van zijn paspoort.

(...)

4. (...), ben ik met verzoeker van mening dat de klacht niet overeenkomstig de gestelde termijnen in Hoofdstuk 9 van de Awb is afgehandeld. Dit klachtonderdeel is dan ook gegrond.

5. De commissie heeft de klacht, de in concept opgestelde klachtafhandeling en alle onderliggende stukken ontvangen op 10 november 2003, ter voorbereiding op de vergadering op 18 november 2003. In de vergadering van 18 november 2003 is de klacht van verzoeker en de in concept opgestelde klachtafhandeling besproken. De commissie was het eens met de voorgestelde klachtafhandeling en heeft de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee geadviseerd om de klacht op voorgestelde wijze af te handelen. Vervolgens is op 11 december 2003 het klachtantwoord ter tekening aangeboden en per post aan de advocaat van verzoeker verzonden.”

D. Standpunt minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie

1. De minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie reageerde bij brief van 13 april 2004 als volgt op de klacht van verzoeker:

“...Op 14 januari 2003 heeft betrokkene op de luchthaven Schiphol te kennen gegeven een asielaanvraag te willen indienen. Betrokkene is de toegang tot Nederland geweigerd. Tevens is hem een vrijheidsontnemende maatregel opgelegd. Bij de weigering betrokkene toegang te verlenen is komen vast te staan dat hij door de KLM vanuit Singapore naar Nederland was aangevoerd. Gelet hierop is op grond van Annex 9 bij het Verdrag van Chicago (zie Achtergrond, onder 1.; N.o.) bij de KLM een claim tot terugname van betrokkene gelegd (C3/11.3 en A2/5.2.8 Vc) (zie Achtergrond, onder 5.; N.o.). De claim is geaccepteerd. Betrokkene was bij aankomst op Schiphol in het bezit van een geldig Sierraleoons paspoort. Dit reisdocument is door de KMar in bewaring genomen (artikel 4.23 Vb) (zie Achtergrond, onder 4.; N.o.).

(...)

Nadat de afwijzing van de asielaanvraag van betrokkene onherroepelijk was geworden, en daarmee voor hem de verplichting om uit Nederland te vertrekken was komen te herleven heeft de KMar contact opgenomen met de KLM om de terugnameclaim te effectueren (artikel 5 Vw) (zie Achtergrond, onder 3.; N.o.). Dit heeft er in eerste instantie toe geleid dat betrokkene is geboekt op een vlucht met eindbestemming Sierra Leone. Immers betrokkene beschikte over een geldig paspoort van dit land. Op verzoek van betrokkene is besloten hem niet naar Sierra Leone te laten vertrekken. In plaats hiervan is in overleg tussen KLM, KMar en IND besloten te proberen betrokkene onder begeleiding van escorts

terug te brengen naar Singapore. Immers dit land was als land van aanvang van de reis gelet op Annex 9 bij het Verdrag van Chicago gehouden betrokkene voor onderzoek terug te nemen. Van een vertrek naar Singapore is het echter niet gekomen omdat de KMar het sturen van escorts naar dat land tijdelijk heeft moeten opschorten in verband met een uitbraak van het sars-virus. Op voorstel van de KLM is vervolgens in overleg tussen KLM, KMar en IND besloten te trachten betrokkene onder begeleiding van escorts naar Thailand te brengen. Uit de stempels en aantekeningen in het paspoort bleek namelijk dat betrokkene van mei 2002 tot aan zijn komst naar Nederland (via Singapore) in januari 2003 vrijwel permanent rechtmatig in Thailand had verbleven. Gelet hierop bestond er een redelijke kans dat betrokkene opnieuw tot dat land zou worden toegelaten.

Op 5 juni 2003 is betrokkene begeleid door vier escorts per KLM-vlucht (...) overgebracht naar Bangkok. Eenmaal aangekomen op de luchthaven van Bangkok weigerde de stationmanager van de KLM aldaar medewerking te verlenen aan de overdracht van betrokkene aan de immigratiedienst van Thailand aangezien betrokkene zijn reis in Singapore was aangevangen en de claim derhalve in eerste instantie op dat land lag. Als gevolg hiervan hebben betrokkene en de escorts op 6 juni 2003 moeten terugkeren naar Nederland. Na terugkeer in Nederland is betrokkene in afwachting van nadere besluitvorming over een hernieuwd vertrek uit Nederland opnieuw in grensdetentie geplaatst. Het reisdocument van betrokkene is bij de KMar in bewaring gebleven. Op 23 juni 2003 is de vrijheidsontnemende maatregel opgeheven en is betrokkene op vrije voeten gesteld.

Ik ben van oordeel dat de klacht als zouden KMar en IND geprobeerd hebben betrokkene naar Thailand te verwijderen terwijl al bekend was dat hem toelating tot dat land zou worden geweigerd ongegrond is. Weliswaar bestond voor de Thaise autoriteiten geen verdragsrechtelijke verplichting om betrokkene terug te nemen en stond ook anderszins niet vast dat hij door Thailand geaccepteerd zou worden.

Gelet echter op de verblijfsgeschiedenis van betrokkene in Thailand bestond wel een redelijke kans dat hij opnieuw tot dat land zou worden toegelaten, terwijl de Thaise autoriteiten niet vooraf hebben laten weten dat zij betrokkenen zouden weigeren ...”

E. Standpunt minister van Defensie

1. De minister van Defensie reageerde bij brief van 10 mei 2004 als volgt op de klacht van verzoeker:

“...Bij brief van 11 december 2003, (...), heeft de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee verzoeker zijn oordeel gegeven op de ingediende klacht. Dit oordeel heeft mijn instemming en wordt door mij onverkort gehandhaafd.

(...)

Uit het onderzoek is gebleken dat op voorstel van de Immigratie- en Naturalisatiedienst en in overleg met de Koninklijke Marechaussee en de KLM, is besloten verzoeker te proberen uit te zetten naar Thailand. Op grond van de stempels in zijn paspoort kon worden geconcludeerd dat betrokkene in Thailand rechtmatig verblijf had gehad. Hoewel geen verdragsrechtelijke verplichting bestond voor de Thaise autoriteiten om betrokkene terug te nemen, bestond op grond van zijn verblijfsgeschiedenis een redelijke kans dat de autoriteiten hem tot het grondgebied zouden toelaten. Bovendien dient in dit kader te worden opgemerkt dat de Thaise autoriteiten voorafgaand aan de uitzetting niet hebben meegedeeld dat betrokkene zou worden geweigerd.

(...)

Bij de escortes was niet bekend dat verzoeker medicijnen gebruikte.

(...)

Ten onrechte is door de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee niet ingegaan op (het verzoek om teruggave van het paspoort van 14 juli 2003; N.o.).

(...)

Wat betreft (de klacht dat de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee de klacht van 14 juli 2003 niet overeenkomstig hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht heeft behandeld; N.o.) deel ik u mee dat dit ten dele het gevolg is van de bij u bekende achterstand en een gebrek aan personele capaciteiten bij Bureau Interne Onderzoeken.

Verder heeft de late afhandeling van de klacht van verzoeker te maken gehad met de complexiteit van de klacht en de uiteenlopende klachtonderdelen die onderzocht dienden te worden.

Hierbij speelde een rol dat zowel de KLM als de Immigratie- en Naturalisatiedienst bij de verwijdering betrokken waren. Het heeft daarom de nodige tijd gekost om de klacht zorgvuldig te kunnen behandelen.

(...)

De escortes en verzoeker hebben zich opgehouden in de international lounge van de luchthaven van Bangkok. De escortes hebben op eigen kosten een hotelkamer geboekt in de lounge. Zo konden steeds twee escortes rusten, terwijl de twee andere escortes toezicht hielden op verzoeker. Betrokkene is in de gelegenheid gesteld om gebruik te maken van het internet en heeft tevens contact gelegd met een aantal bekenden van hem op de luchthaven van Bangkok. Verder is verzoeker voorzien van een door de escortes bekostigde maaltijd.

(...)

Verzoeker heeft de escortes niet meegedeeld dat hij medicijnen gebruikte.

(...)

De escortes van de Koninklijke Marechaussee hadden geen medicijnen voor verzoeker in beheer.

(...)

Verzoeker heeft de escortes niet gevraagd of hij zijn medicijnen mocht innemen.

(...)

Verzoeker is na zijn terugkeer op de luchthaven Schiphol niet in het bezit gesteld van zijn paspoort aangezien hij in grensdetentie werd geplaatst. De Koninklijke Marechaussee heeft daarom conform artikel 4.23, eerste lid, onder c, van het Vreemdelingenbesluit (zie Achtergrond, onder 4.; N.o.) het paspoort van verzoeker in bewaring genomen. Toen de bewaring werd opgeheven heeft de Koninklijke Marechaussee aan de Immigratie- en Naturalisatiedienst doorgegeven dat verzoeker zijn paspoort binnen 24 uur op diende te halen.

(...)

Op 16 juli 2003 is de klacht van verzoeker binnengekomen bij Bureau Interne Onderzoeken. Op 15 september 2003 is het onderzoeksrapportage aangevraagd bij het District Koninklijke Marechaussee Schiphol. Verder is op deze dag de ontvangst van de klacht door de Koninklijke Marechaussee bevestigd. Op 25 september 2003 is naar verzoeker een verdagingsbericht gezonden. De onderzoeksrapportage afkomstig van het District Schiphol is op 30 september 2003 opgemaakt. Hierop is de rapportage voorgelegd aan de Commandant van het District Koninklijke Marechaussee Schiphol, die haar op 10 november 2003 heeft onderschreven, waarna de klacht door Bureau Interne Onderzoeken is beantwoord. Dit antwoord is op 18 november 2003 ter advisering voorgelegd aan de onafhankelijke Klachtencommissie. Op 11 december 2003 is het definitieve klachtantwoord naar de advocaat van verzoeker toegestuurd...”

2. Bij zijn reactie op de klacht zond de minister van Defensie onder meer een brief van de commandant Brigade Ondersteuning Grensbewaking van 30 september 2003 aan het Hoofd Dienst Grensbewaking van het District Schiphol van de KMAR, waarin hij de resultaten van zijn onderzoek naar aanleiding van de klacht van verzoeker uiteenzette. In deze brief was onder meer vermeld:

“Op 15-05-2003 is van de Immigratie en Naturalisatie Dienst van het Ministerie van Justitie het bericht gekomen dat de asielprocedure van de vreemdeling was beëindigd en dat hij verwijderbaar was.

In overleg met de aanvoerende luchtvaartmaatschappij KLM, waarop de claim betreffende de verwijdering lag, is besloten om de vreemdeling met escorts te verwijderen naar Bangkok, zijnde het vertrekpunt van zijn reis. Betrokkene was in transit in Singapore.

Op 5 juni 2003 is de vreemdeling met vier escorts per KLM vlucht (...) vertrokken naar Bangkok. Na aankomst in Bangkok, omstreeks 11.30 uur op 6 juni 2003, zijn de escorts met de vreemdeling naar het kantoor van de immigratiedienst gegaan en hebben daar gesprekken gevoerd om de vreemdeling aan deze immigratiedienst over te dragen. Tijdens deze gesprekken kwam de stationmanager van de KLM het kantoor binnen. Hij weigerde zijn medewerking aan de overdracht van de vreemdeling, omdat de claim in eerste instantie op Singapore lag. De stationmanager was bang om een boete te krijgen van de Thaise autoriteiten. Hierop verzocht de stationmanager de escorts met de vreemdeling het kantoor te verlaten en zich op 20.00 uur te melden bij de incheckbalie van de KLM waar tickets voor de terugvlucht klaar zouden liggen. Hierop distantieerde de stationmanager zich verder van de escorts en de vreemdeling.

Aan de escorts en aan de vreemdeling is er door de KLM geen maaltijd- en hotelvoucher afgegeven.

De escorts dienden ongeveer negen uren met de vreemdeling in de lounge van de luchthaven van Bangkok te verblijven. Gedurende deze tijd toezicht op de vreemdeling houden en vervolgens weer met de vreemdeling terugvliegen naar Nederland. De escorts hebben bij toerbeurt toezicht gehouden op de vreemdeling die in de internationale lounge verbleef. De maaltijd voor de vreemdeling op de luchthaven is door de escorts betaald.

De vreemdeling klaagt zich over het in ongerede raken van zijn paspoort. Nadat de escorts met de vreemdeling aangekomen waren in het kantoor van de immigratie op de luchthaven van Bangkok is het paspoort overhandigd aan het hoofd van de immigratie. Dit paspoort was het reisdocument waarop betrokkene naar Nederland was gereisd voorzien van alle pagina's.

(...)

In de internationale luchtvaart is het vereist dat alle passagiers een securitycheck ondergaan voorafgaande aan een vlucht. Zo ook op de luchthaven van Bangkok.

Na het inchecken hebben de escorts zich met de vreemdeling begeven naar deze securitycheck. Hierbij bleek dat de escorts in het bezit waren van handboeien. De security vroeg waarom de escorts in het bezit waren van handboeien. Hierop is geantwoord dat zij "Escorts" waren die een "Déportée" begeleidden. Echter door de gebrekkige beheersing

van de Engelse taal door de security medewerker, begreep hij dit niet. Hierop is gezegd dat zij "Police" waren die een "Prisoner" begeleidden. Toen de vreemdeling dit hoorde begon hij hier tegen te ageren. Hij vond dit onterecht en er waren mensen op de luchthaven die hij kende en die dit niet hoefden te horen. Omdat de security desondanks vond dat de handboeien niet in het bezit van de escorts mochten blijven, werden zij door de security gedirigeerd naar een bankje om te wachten totdat de KLM crew zou komen, die de handboeien in bewaring kon nemen. Aangekomen bij de bankjes begon de vreemdeling op luide toon verhaal te halen bij de escorts. Zonder dat de escorts gelegenheid kregen om e.e.a. toe te lichten bleef de vreemdeling maar vragen waarom hij "Prisoner" werd genoemd. Hierdoor ontstond tussen de escorts en de vreemdeling een verstoorde sfeer. De escorts kregen geen kans de vreemdeling uitleg te geven. Hem werd dringend verzocht op de bank plaats te nemen. Hieraan voldeed hij niet en bleef ageren tegen de escorts. Hem is nogmaals dringend verzocht te gaan zitten, waaraan hij niet voldeed. Hierop is hem te verstaan gegeven dat hij op moest houden met zijn lastig gedrag, omdat hij anders in de handboeien zou worden geplaatst.

(...)

Gezien het vorenstaande moge ik u adviseren om de klacht ongegrond te verklaren. Ik merk nog op dat de escorts gedurende de terugvlucht met de vreemdeling hebben gesproken. Op de vraag waarom hij zich heeft gedragen zoals bij deed, antwoordde hij dat hij gedurende de vijf maanden dat hij in de asielprocedure zat, zo slecht was behandeld door gebrekkige informatie dat zijn reactie hierop het vertoonde gedrag was."

3. Bij zijn reactie op de klacht zond de minister voorts een extra uitdraai van zogeheten "openbare incidentnotities".

Op 29 mei 2003 werd onder meer genoteerd:

"Bericht van de planning ontvangen dat er tot nader order niet meer gevlogen wordt met escorts naar (Singapore; N.o.) en (Peking; N.o.). Dit ivm SARS. Voorstel gedaan om betrokkene dan maar alleen te boeken op claim naar (Singapore; N.o.) (...) gaat hiermee akkoord. KLM wil betrokkene naar (Bangkok; N.o.) boeken, omdat betrokkene alleen in transit is geweest te (Singapore; N.o.). Daarvoor kwam hij vanuit (Bangkok; N.o.). Betrokkene heeft een inreisstempel voor (Bangkok; N.o.) op 271202 en een uitreisstempel op 130103. Betrokkene mocht volgens de stempels tot 100103 verblijven in (Bangkok; N.o.) Betrokkene heeft hiervoor verlenging aangevraagd tot aan 200103.

Volgens het stempel in zijn (paspoort; N.o.) is dit toegestaan. Hieruit blijkt dus duidelijk dat hij vanuit (Bangkok; N.o.) gekomen is. IND, (...), (in kennis gesteld; N.o.) en hij gaat ook akkoord met uitzetten naar (Bangkok; N.o.)"

Op 6 juni 2003 werd onder meer genoteerd:

“(Betrokkene; N.o.) is retour gekomen met escorts, hij zal daar niet worden geaccepteerd. (...) Een aanvullende (openbare incidentnotitie; N.o.) over de gang van zaken te (Bangkok; N.o.) zal op 08-06-2003 worden gemaakt door de escortcommandant. Ook de reden van het ontbreken van de personaliapagina in het (paspoort; N.o.) van (betrokkene; N.o.) zal in deze (openbare incidentnotitie; N.o.) worden uitgelegd.”

Op 9 juni 2003 werd onder meer genoteerd:

“Op 06-06-'03 zijn wij (F. en esc) met (betrokkene; N.o.) naar (Bangkok; N.o.) gevlogen met de (KLM; N.o.). Het aan boord gaan was geen probleem en bij aankomst zijn wij gelijk naar het hoofdkantoor van de immigratie van Bangkok gegaan. Direct wordt de KLM erbij gehaald, omdat het om een (inadmissible; N.o.) ging. Volgens de KLM was er een interne fax gestuurd naar Amsterdam, dat (betrokkene; N.o.) niet zou worden geaccepteerd. Ik wist van de eerste fax (zie info: (Afhandeling Inadmissibles; N.o.)) en vertelde hen wat ik van (Afhandeling Inadmissibles; N.o.) als opdracht had meegekregen. De KLM had hier geen boodschap aan zou van de (Thaise immigratieautoriteiten; N.o.). een fikse boete krijgen als zij (betrokkene; N.o.) zouden accepteren?! De stationmanager van de KLM (...) was er inmiddels bij gekomen en verzocht ons dringend het kantoor te verlaten. Tevens zei hij dat er duidelijk onderling contact was geweest met Amsterdam, dat (betrokkene; N.o.) niet geaccepteerd zou worden en er was volgens hem dan ook TOTAAL geen reden om ons verhaal aan te horen. Wij moesten ons maar om 20.00 uur (Thaise tijd) verzamelen bij de incheck balie van de KLM waar onze tickets klaar lagen voor de terugvlucht (...) (23.00 uur).

Wij hebben hem verzocht toch dringend contact op te nemen met Schiphol. Er is gesproken met (...) van KLM-security en zij was het eens met de stationmanager en verzocht ons ook terug te keren naar Amsterdam. Ook was er geen mogelijkheid om (betrokkene; N.o.) voor een bepaalde tijd onder te brengen tot onze terugreis. Tijdens ons verblijf in het chaotisch kantoor van de immigratie heeft (betrokkene; N.o.) de kans gezien oa zijn (paspoort; N.o.) mee naar de wc te nemen??? Toen wij om 20.00 uur moesten inchecken bij de KLM, kwamen wij tot de ontdekking dat (betrokkene; N.o.) zijn personaliapagina uit zijn (paspoort; N.o.) had gescheurd. We hadden nog een kleurenkopie van zijn (paspoort; N.o.) en daar is hij op ingecheckt.”

Op 23 juni 2003 werd onder meer genoteerd:

“IND (...) geeft door dat de rechtbank de bewaring tegen (betrokkene; N.o.) heeft opgeheven.

(...)

Er ligt nog een (paspoort; N.o.) en ticket op (Schiphol; N.o.) en ik heb aan IND aangegeven dat (betrokkene; N.o.) dit binnen 24 uur dient op te halen, anders sturen we dit op naar de

(Ambassade; N.o.).”

F. Nadere informatie van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie

1. Naar aanleiding van haar reactie op de klacht van 13 april 2004 werd aan de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie een aantal nadere vragen gesteld. Zij reageerde daarop bij brief van 28 juli 2004. In haar brief deelde zij onder meer mee:

“Uit bedoelde incidentnotitie van (9; N.o.) juni 2003 blijkt inderdaad dat de betreffende stationmanager van de KLM contact heeft gehad met "AMS". Met u ga ik er vanuit dat hiermee Amsterdam wordt bedoeld. Echter, na intern onderzoek bij de IND is gebleken dat dienaangaande in ieder geval geen contact is geweest met iemand van de IND. Het is thans niet meer te achterhalen met wie de stationmanager wél contact heeft gehad.

(...)

Uit diverse verklaringen blijkt dat betrokkene banden heeft met Thailand. Zo heeft betrokkene zelf verklaard enkele maanden in Thailand te hebben verbleven en aldaar een vriendin te hebben. Uit het paspoort van betrokkene blijkt dat hij diverse malen Thailand is in- en uitgereisd. Voorts heeft de vriendin, die zelf stelt met betrokkene te zijn getrouwd, verklaard dat hij in ieder geval van mei 2002 tot 13 januari 2003 bij haar en haar kinderen heeft verbleven. Betrokkene zou daarnaast, blijkens de verklaring van zijn vriendin, in december 2001 haar hebben gebeld vanuit het vliegveld van Bangkok doch het laatste kan niet worden achterhaald aangezien het paspoort van betrokkene dateert van 13 maart 2002 (afgegeven te Freetown). Tenslotte heeft betrokkene gedurende de periode dat hij bij zijn vriendin verbleef, een bankrekening geopend. Een kopie van het bankpasje van de Bangkok Bank bevindt zich in het dossier en zend ik u hierbij. Uit al het vorenstaande is geconcludeerd dat betrokkene banden heeft met Thailand zodat is geoordeeld dat er een redelijke kans van slagen bestond dat betrokkene tot Thailand zou worden toegelaten. Niet is gebleken dat met de Thaise autoriteiten of met betrokkene overleg is geweest wanneer hij Thailand weer zou verlaten.”

2. Bij haar reactie zond de minister kopieën van het paspoort van verzoeker. Uit stempels in het paspoort blijkt dat verzoeker van 20 mei 2002 tot en met 5 juni 2002, van 28 oktober tot en met 3 november 2002, van 11 november tot en met 30 november 2002, van 6 december tot en met 27 december 2002 en van 27 december tot en met 13 januari 2003 in Thailand heeft verbleven. Voorts blijkt uit stempels dat de Thaise autoriteiten verzoeker driemaal hebben toegestaan om zijn vertrek uit Thailand maximaal tien dagen uit te stellen. Zo stonden zij verzoeker toe om Thailand in plaats van uiterlijk op 10 januari 2003 uiterlijk op 20 januari 2003 te verlaten. Ten slotte blijkt uit het paspoort van verzoeker dat hij op 13 januari 2003 Singapore in- en uitreisde.

Naast kopieën van het paspoort zond de minister ook een kopie van een bankpasje van de Bangkok Bank.

G. Nadere informatie van de minister van Defensie

Bij brief van 15 september 2004 deelde de minister van Defensie onder meer mee dat de KMAR niet bekend was met de correspondentie tussen de stationmanager van de KLM te Bangkok met Amsterdam waarin kenbaar was gemaakt dat verzoeker niet zou worden geaccepteerd. De minister vermoedde dat de stationmanager doelde op contact met de "security-afdeling" van de KLM te Amsterdam.

H. Verklaringen tijdens hoorzitting

1. Op 14 december 2005 werden verzoeker en de vier betrokken (voormalige) ambtenaren, de heren F., L., A. en P., gehoord ten kantore van de Nationale ombudsman naar aanleiding van de klacht van verzoeker. Verzoeker werd bijgestaan door zijn advocaat. Van dit gehoor werd het navolgende verslag gemaakt.

De heer F. vertelt desgevraagd dat hij op die dag de teamleider van de vier escorts was. Wanneer een vreemdeling is uitgeprocedeerd, krijgt hij in eerste instantie de mogelijkheid om op eigen gelegenheid te vertrekken. Doet hij dat niet, dan komt de mogelijkheid van begeleide uitzetting in beeld. Verzoeker was een zogeheten "inadmissible", hetgeen betekent dat hij nimmer toegang heeft gehad tot Nederland, hij werd als het ware aan de gate geweigerd. Verzoeker werd uitgezet onder begeleiding van twee koppels van twee escorts, zodat elk koppel in principe twee uur kon werken en twee uur kon rusten. Een teamleider krijgt coördinerende taken en ontvangt iets meer informatie over de persoon die moet worden uitgezet. Tijdens de uitzetting worden de diverse taken op natuurlijke wijze verdeeld. Op zich is een uitzetting naar Thailand best zwaar: het is een lange vlucht en men vliegt met een gewone vliegmaatschappij. De escorts zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van de vreemdeling. Tevens zijn zij ervoor verantwoordelijk dat de vreemdeling de veiligheid van de crew en de overige passagiers niet in gevaar brengt.

De voorzitter vraagt of er in het geval van verzoeker van tevoren bekend was, dan wel het vermoeden bestond, dat zijn uitzetting naar Thailand niet zou slagen.

De heer F. antwoordt dat er nooit zekerheid is dat een uitzetting zal slagen. Er zijn zoveel partijen die op het laatste moment een spaak in het wiel kunnen steken, zoals de captain of crew van het vliegtuig, de vreemdeling zelf, de autoriteiten in het andere land. Het vermoeden dat de uitzetting van verzoeker op 5 juni 2003 niet zou slagen was niet zodanig concreet dat werd besloten deze niet door te zetten.

De heren F. en P. vertellen verder dat de luchtvaartmaatschappij en de IND bepalen waar een "inadmissible" naartoe gevlogen wordt. De KMAR heeft slechts tot taak om de vreemdeling te vervoeren en om hem over te dragen aan de autoriteiten. De KMAR is niet

betrokken bij de besluitvorming. De afdeling A.I. ("Afhandeling Inadmissibles") van de KMAR regelt de praktische zaken rondom de uitzetting. De heer F. vertelt dat hem voorafgaand aan de uitzetting was verteld dat verzoeker eigenlijk naar Singapore had moeten worden uitgezet. In verband met de Sars-uitbraak in Singapore, was een begeleide uitzetting naar die bestemming echter niet aan de orde en werd besloten om verzoeker naar Bangkok uit te zetten. Deze bestemming was gekozen omdat uit stempels in verzoekers paspoort was gebleken dat hij op een dag vanuit Bangkok naar Singapore was gevlogen en daar was overgestapt in het vliegtuig naar Nederland. Hij, F., moest bij aankomst in Thailand de Thaise autoriteiten wijzen op de Thaise in- en uitreis-stempels in het paspoort van verzoeker. De heer F. had die dag geen bijzondere aanwijzing dat de uitzetting niet zou slagen. Hij heeft begrepen dat er tijdens hun vlucht van Amsterdam naar Bangkok nog faxverkeer is geweest tussen KLM Bangkok en KLM Amsterdam. Het lijkt erop dat de uitzetting is mislukt vanwege de KLM te Bangkok.

De voorzitter merkt op dat verzoeker erover heeft geklaagd dat de vier escorts hem geen toestemming hebben gegeven gebruik te maken van de hotelvoucher en maaltijdvoucher die ten behoeve van hem werden verstrekt.

De heren F. en P. delen mee dat zij nooit dergelijke vouchers hebben gekregen. Er zijn geen vouchers geweest. Zij hebben te Bangkok uiteindelijk zelf, op hun eigen naam, een hotelkamer geboekt op het vliegveld. Het is wel gebruikelijk dat de KMAR bij vertrek uit Nederland aan de escorts een hotelvoucher verstrekt voor een specifiek hotel in de stad Bangkok. De escorts kunnen dan in dat hotel verblijven, in afwachting van de terugvlucht. De heren F. en P. hebben geen idee waarom verzoeker meent dat er wel een voucher voor hem was.

Desgevraagd vertelt de heer F. dat er geen maaltijdvouchers zijn verstrekt. De heer P. vult aan dat er gewoon geen maaltijdvouchers bestaan. Als zij in het buitenland iets willen nuttigen, bekostigen ze dat zelf en declareren ze de kosten achteraf bij Defensie. Verzoeker had zelf geld bij zich. Hij heeft hen zelfs nog een kop koffie aangeboden en op het vliegveld "souvenirs" gekocht.

De voorzitter vraagt of verzoeker op enig moment heeft gevraagd of hij gebruik mocht maken van de vouchers. De heer F. antwoordt ontkennend.

De voorzitter merkt op dat verzoeker erover klaagt dat de vier betrokken ambtenaren hem niet hebben toegestaan zijn medicijnen in te nemen. Hij vraagt of verzoeker voorafgaand aan de uitzetting in vreemdelingenbewaring heeft gezeten.

De heren F. en P. antwoorden dat de escorterende medewerkers bij aanvang van de uitzetting een vreemdeling zelf ophalen uit het grenshospitium. Zo ook in het geval van verzoeker. Als een vreemdeling in het grenshospitium medicijnen gebruikt, worden deze door het grenshospitium tezamen met de vreemdeling aan de escorts overgedragen. Ze

moeten dan ook voor de ontvangst van de medicijnen tekenen. Een bepaald vakje op het overdrachtsformulier is dan aangekruist. In het geval van verzoeker waren er geen medicijnen en was het desbetreffende vakje niet aangekruist. Als een vreemdeling in het grenshospitium medicijnen gebruikt, moet er voor de uitzetting een medische verklaring afgegeven zijn. Dit is de zogeheten “fit to fly”-verklaring. In het geval van verzoeker was er ook geen “fit to fly-verklaring”.

De voorzitter vraagt of verzoeker desondanks tijdens de uitzetting heeft gevraagd of hij zijn medicijnen mocht gebruiken.

De heren F. en P. antwoorden ontkennend. Verzoeker heeft helemaal niets gevraagd met betrekking tot medicijnen.

De advocaat merkt op dat hij van zijn cliënt heeft begrepen dat hij pas na de vlucht medicijnen is gaan gebruiken.

(...)

De voorzitter; vraagt verzoeker waarom hij meent dat van tevoren al bekend was dat de Thaise autoriteiten hem niet zouden toelaten.

Verzoeker antwoordt dat zijn toenmalige advocaat hem had verteld dat de uitzetting niet zou slagen omdat hij uit Singapore naar Nederland was gekomen, en niet vanuit Thailand. Bovendien had hij in Thailand in de gevangenis gezeten omdat hij daar een asielaanvraag had ingediend. Volgens de Verenigde Naties zou hij dan niet in Thailand worden toegelaten.

Desgevraagd laat verzoeker weten dat hij niet tot Thailand toegelaten wilde worden in verband met zijn verblijf in een Thaise gevangenis.

Verder verklaart verzoeker dat hij reeds in het kantoor van de KMAR op Schiphol had gezegd dat hij niet tot Thailand zou worden toegelaten omdat hij uit Singapore was gekomen en dus daar naartoe terug moest. De KMAR had hem echter gezegd dat Thailand hem zou toelaten. Hij had de KMAR om bewijs daarvan gevraagd. Dit kreeg hij niet. Ook vroeg hij om zijn paspoort. Dat kreeg hij ook niet. Hij kreeg wel een kopie daarvan.

Op het vliegveld in Thailand kwam er iemand aan boord die meedeelde dat hij een telex/fax naar Nederland had gestuurd waarin hij had gezegd dat hij verzoeker niet in Thailand wilde hebben. In het (immigratie)kantoor kwam een hoge KLM-medewerker, die zei dat verzoeker niet toegelaten zou worden en dat hij daarover met Nederland had gefaxt/getelext.

De heer F. reageert met de opmerking dat zij in Thailand niet werden opgevangen. Het was zelfs zo dat verzoeker hen op het vliegveld de weg naar het immigratiekantoor heeft gewezen.

De voorzitter stelt verzoeker op de hoogte van de verklaringen van de betrokken ambtenaren over de hotel- en maaltijdvoucher en vraagt verzoeker waarom hij veronderstelt dat er wel een hotelvoucher voor hem was afgegeven.

Verzoeker antwoordt dat er in het immigratiekantoor op het vliegveld in Thailand twee dames van de KLM waren. Een van hen had tegen hem, verzoeker, gezegd dat hij even moest wachten omdat hij vouchers zou krijgen. De KLM-dame had vervolgens de vouchers aan de heer F. gegeven. De hotelkamer was in het hotel op het vliegveld. Verzoeker weet dat omdat dat KLM-mensen hem dat hebben verteld. Het was aanvankelijk niet de bedoeling dat de escorts op het vliegveld zouden slapen, maar zij hebben dat wel gedaan. Ze hebben bij toerbeurt vier à vijf uur geslapen. Verzoeker heeft gezien dat een KLM-medewerker de vouchers aan de escorts gaf.

De heer P. merkt op dat verzoeker nooit ten behoeve van hen uit het Thais naar het Engels heeft vertaald dat er vouchers waren.

De heer F. verklaart dat er weliswaar twee dames van de KLM waren, maar dat die niets voor hen konden doen. De KLM-stationmanager had immers gezegd dat verzoeker niet welkom was.

De heer P. merkt op dat slechts twee van hen in de hotelkamer op het vliegveld hebben geslapen, de twee andere escorts waren al die tijd bij verzoeker gebleven.

De heer A. merkt op dat alleen hij en de heer F. naar de hotelkamer zijn gegaan om daar te slapen. De heren P. en L. hadden ervoor gekozen om bij verzoeker te blijven.

De voorzitter deelt verzoeker mee dat de betrokken ambtenaren hebben verklaard dat, als er al door de Thaise autoriteiten zou zijn gezegd dat er vouchers zouden worden verstrekt, hij dat niet voor de escorts heeft vertaald naar het Engels.

Verzoeker antwoordt dat de Thaise KLM-medewerkers de escorts die mededeling in het Thais hebben gedaan.

De voorzitter vraagt aan de betrokken ambtenaren of zij ook hebben overwogen om verzoeker een hotelkamer aan te bieden.

De heer F. antwoordt dat dit niet het geval was omdat ze bij verzoeker moesten blijven. Het is niet mogelijk om van een hotelkamer een cel te maken.

De voorzitter deelt verzoeker mee dat de betrokken ambtenaren eerder hebben verklaard dat de sfeer gedurende de uitzetting goed was en dat hij, verzoeker, hen zelfs koffie heeft aangeboden.

Verzoeker antwoordt dat de sfeer inderdaad goed was voordat de problemen begonnen. In Thailand moest hij echter zelf zijn maaltijd betalen.

De heer F. merkt op dat zij altijd aan een vreemdeling vragen om zijn eten en drinken zelf te betalen als de vreemdeling geld bij zich heeft.

Alle betrokken ambtenaren verklaren dat verzoeker hen niet heeft gevraagd om zijn maaltijd te betalen. Verzoeker stelt dat hij hen dat gezamenlijk heeft gevraagd.

De voorzitter deelt verzoeker mee dat hij hem wat wil vragen in verband met zijn klacht over de weigering van de escorts om hem zijn medicijnen te laten innemen. De voorzitter vraagt verzoeker of hij voorafgaand aan de uitzetting medicijnen gebruikte en, zo ja, welke.

Verzoeker verklaart dat hij een pil slikte om te slapen: protanol. Hij slikte dit medicijn vanwege zijn PTSS. Verzoeker kreeg dit medicijn in het grenshospitium.

De voorzitter vraagt verzoeker of hij bij de uitzetting wist of de betrokken ambtenaren op de hoogte waren van zijn medicijngebruik.

Verzoeker antwoordt dat de escorts hem hebben verteld dat zij niet wisten van zijn medicijngebruik. Hij was ervan overtuigd dat zij zijn medicijnen hadden. Toen hij hen er echter om vroeg, vertelden ze hem dat ze geen medicijnen hadden. Verzoeker weet echter niet zeker of dat ook zo was.

Desgevraagd vertelt verzoeker dat hij zijn paspoort in het immigratiekantoor te Thailand voor het laatst in onbeschadigde toestand heeft gezien toen de escorts zijn paspoort aan de Thaise immigratieautoriteiten overhandigden. Toen ze terug naar Nederland zouden gaan, had verzoeker echter gezien dat de escorts een kleurenkopie van zijn paspoort aan de autoriteiten toonden. Toen hij eenmaal zijn paspoort zag, constateerde hij dat het niet in orde was. Hierop had hij aan de heer F. gevraagd wat er mis was met zijn paspoort. Het antwoord luidde dat men hem niets te zeggen had. Iemand anders had hem verteld dat het personaliablak ontbrak.

De heer F. reageert op verzoekers verklaring met de mededeling dat hij slechts met verzoeker en een andere escort het immigratiekantoor was ingegaan. De gehele immigratieruimte was ongeveer even groot als de zaal waarin de hoorzitting nu wordt gehouden. De twee andere collega's bleven bij de ingang van de immigratieruimte. Het kantoor waar zij moesten zijn, besloeg ongeveer een vierde van deze ruimte. Eigenlijk was die ruimte geschikt voor vijf personen, maar in totaal waren er wel tien mensen aanwezig. Het was een chaotische situatie. Het paspoort ging van hand tot hand. Alle tien

officials hebben het paspoort in handen gehad. Op een gegeven moment vroeg verzoeker of hij naar het toilet kon. De heer F. was daar niet blij mee, maar hij kon er niets aan doen. Op dat moment was hij druk in onderhandeling met de Thaise officials. Verzoeker is zes tot zeven minuten weggeweest. Vanuit het immigratiekantoor was het toilet niet zichtbaar.

De KLM-stationmanager zei dat ze weg moesten. De heer F. had alle papieren weer terug willen hebben. Het paspoort bleek weg te zijn. Verzoeker kwam terug en weer werd er om het paspoort gevraagd. De heer F. zou niet zijn weggegaan zonder. De heer F. heeft gezien dat verzoeker het paspoort uit zijn broekzak haalde. Verzoeker heeft, vlak voordat hij het paspoort teruggaf, gezegd dat hij naar het toilet was geweest. Daarom verklaart de heer F. nu dat verzoeker naar het toilet is geweest, terwijl hij strikt genomen niet weet waar verzoeker is geweest. De heer F. heeft niets gezien. Hij had geen overzicht in het kleine immigratiekantoor waar bovendien veel mensen stonden te schreeuwen. De twee andere collega's stonden bij de ingang van de immigratieruimte.

De heer F. beschrijft waar hij stond en waar verzoeker stond toen hij het paspoort uit zijn broekzak haalde. Het is hem een raadsel hoe verzoeker zijn paspoort in handen heeft kunnen krijgen. Verzoeker overhandigde het paspoort aan een Thaise official die het paspoort als een gesloten boekje meteen aan de heer F. doorgaf. De heer F. heeft op dat moment het paspoort niet gecheckt en het direct in een envelop gedaan. De envelop ging in een koffertje. Daar is het gedurende de rest van het verblijf op het vliegveld gebleven. Achteraf heeft hij er spijt van gehad dat hij het paspoort niet meteen had gecontroleerd. Pas bij het inchecken bleek dat het paspoort niet meer compleet was en heeft hij de Thaise incheckmedewerkers na overleg met zijn collega's het kleurenfotokopie van het paspoort laten zien.

De heer P. merkt op dat ze bij uitzettingen nooit een vreemdeling het paspoort in handen geven. De heer F. heeft niet gezien dat verzoeker in het immigratiekantoor het paspoort heeft gepakt. Hij heeft ook niet gezien dat verzoeker het paspoort kapot heeft gemaakt. Hij kan alleen maar gissen wie het paspoort kapot heeft gemaakt. Toen eenmaal was gebleken dat het paspoort kapot was, had hij wel het vermoeden dat verzoeker dat had gedaan. Hij had verzoeker er echter op dat moment niet mee geconfronteerd.

De heer F. merkt voorts op dat binnen de KMAR algemeen bekend is dat vreemdelingen die uitgezet worden vaak hun paspoort vernietigen als ze daartoe de kans krijgen. Toen hij het paspoort van de official terugkreeg is het echter geen moment in hem opgekomen dat verzoeker zijn paspoort zou hebben kapotgemaakt. Er was namelijk een goede verstandhouding tussen verzoeker en hem en zijn collega's. Ze hadden bijvoorbeeld in het vliegtuig gewoon met hem zitten praten, onder ander over zijn afkomst; verzoeker heeft hen de weg naar het immigratiekantoor gewezen.

Desgevraagd vertelt de heer F. dat hij het paspoort van verzoeker bij terugkeer op Schiphol heeft teruggegeven aan de afdeling "Afhandeling Inadmissibles".

De voorzitter houdt verzoeker de verklaringen van de heer F. voor. Verzoeker zegt dat hij het paspoort niet heeft gekregen. Hij ontkent dat hij in Bangkok het paspoort in handen heeft gehad. De baas van de immigratiedienst had het paspoort. Hijzelf heeft alleen maar getolkt. Hij is niet naar het toilet geweest tijdens de periode die zij in het immigratiekantoor hebben doorgebracht.

Hij heeft het immigratiekantoor ook niet verlaten. Hij heeft nooit in het immigratiekantoor gezegd dat hij naar het toilet was geweest. De verklaringen van de betrokken ambtenaren zijn niet waar. Niemand heeft gevraagd waar zijn paspoort was. De totale ruimte van de Thaise immigratiedienst is groter dan deze vergaderzaal. Het "immigratiekantoor" is in werkelijkheid even groot als deze vergaderzaal.

De voorzitter vraagt verzoeker waarom hij denkt dat de escorts het paspoort hebben beschadigd.

Verzoeker antwoordt dat hij niet denkt dat de escorts zijn paspoort hebben beschadigd. Bij het inchecken voor de terugvlucht presenteerden de betrokken ambtenaren alleen een fotokopie van zijn paspoort. De vier escorts praatten onderling. Een incheckmedewerker zei dat zijn paspoort beschadigd was.

De voorzitter constateert dat de verklaringen van verzoeker en de betrokken ambtenaren op dit punt lijnrecht tegenover elkaar staan. Bij gebrek aan eigen waarneming hebben de betrokken ambtenaren geen verklaring voor hun verklaring dat verzoeker zijn paspoort op een gegeven moment in zijn broekzak bleek te hebben.

Verzoeker heeft daarentegen verklaard dat hij in het immigratiekantoor te Thailand zijn paspoort niet in handen heeft gehad.

De advocaat merkt op dat hij constateert dat zijn cliënt geen bezwaar zou hebben gehad tegen terugkeer naar Nederland. Daarentegen zou hij wel bezwaar hebben gehad tegen een verblijf in Thailand of Singapore. Hij ziet daarom niet in waarom zijn cliënt zelf zijn paspoort zou hebben vernietigd. De heer F. beaamt dit en voegt daar aan toe dat hij het daarom ook zo vreemd vond dat verzoeker het paspoort bleek te hebben.

Met betrekking tot de klacht dat de vier escorts hem tegenover de Thaise autoriteiten een "crimineel" hebben genoemd vraagt de voorzitter aan verzoeker wat er nu precies is gezegd.

Verzoeker verklaart dat ze na het inchecken door een metaaldetectorpoortje moesten. De escorts hadden handboeien bij zich en het poortje reageerde daarop. De Thaise autoriteiten vroegen waarom ze handboeien bij zich hadden. Hierop hebben de escorts hem meteen een "criminal" genoemd. De mensen die achter hen stonden in de rij voor het poortje hoorden dat ook en reageerden geschokt.

De heer F. bevestigt deze gang van zaken. Eerst heeft hij gezegd dat ze voor de “immigrationservice” werkten en dat zij van de “police” waren. In dat verband heeft hij ook het woord “criminal” gebruikt. Verzoeker reageerde hier heel heftig op en eiste ter plekke excuses. Omdat zij op dat moment in de rij stonden en omdat het belangrijk was ze doorgingen met het inchecken, heeft hij in reactie op verzoekers eis om excuses gezegd “niet nu”. Overigens heeft hij het woord “criminal” gebruikt toen hij in gesprek was met de Thaise autoriteiten. Verzoeker hoorde dat min of meer toevallig.

Later, op een rustiger moment, heeft de heer F. zijn excuses aangeboden voor dit woordgebruik. Verzoeker heeft zijn excuses aangeboden voor zijn heftige gedrag.

Verzoeker bevestigt dat er op een later moment over en weer excuses zijn aangeboden.

De voorzitter constateert dat de verklaringen op dit punt niet meer uiteen lopen.

De voorzitter merkt op dat de betrokken ambtenaren hebben verklaard dat zij de sfeer gedurende de uitzetting goed vonden.

De heer F. bevestigt dit. Doordat er een goede sfeer was hebben zij verzoeker zelfs relatief veel ruimte gelaten. Zo heeft hij in Thailand ongeveer twee uur in het internetcafé doorgebracht, hebben ze koffie gedronken en heeft verzoeker de gelegenheid gehad om met bekenden op het vliegveld te praten. De sfeer was alleen niet zo goed tussen het moment waarop ze door het detectiepoortje moesten en het moment waarop de excuses werden aangeboden. Die periode besloeg ongeveer een kwartier. Daarna verbeterde de sfeer weer. Verzoeker bevestigt deze beschrijving van de sfeer.

De advocaat vraagt het woord. Dat wordt hem gegeven. Hij vraagt de betrokken ambtenaren wie van hen de “opno” heeft opgesteld. De heer F. antwoordt dat hij dat is geweest. De advocaat merkt op dat de “opno” nogal stellig is opgesteld. De heer F. merkt op dat de “opno” weergeeft hoe hij zich op het moment van het opstellen ervan voelde. Hij benadrukt dat een “opno” puur voor intern gebruik is bedoeld. De advocaat merkt op dat in de “opno” staat dat de heer F. heeft geconstateerd dat zijn cliënt het personaliablade uit zijn paspoort heeft gescheurd.

De heer F. antwoordt die stelligheid er op dit punt niet is. De heer P. merkt op dat een “opno” geen proces-verbaal is. In een proces-verbaal moet alles kloppen.

De advocaat merkt op dat hij vandaag andere verklaringen van de zijde van de KMAR heeft gehoord dan dat in de “opno” zijn vermeld. Hij vraagt zich nu af wat nu eigenlijk de echte waarneming is.

De voorzitter vraagt verzoeker en zijn advocaat of zij nog opmerkingen willen maken over de vaststelling van de feiten.

De advocaat constateert dat de verklaringen van partijen op sommige punten tegenover elkaar staan.

De voorzitter vraagt de betrokken ambtenaren of zij nog opmerkingen hebben.

De betrokken ambtenaren antwoorden ontkennend.

De voorzitter sluit de zitting en zegt toe dat het verslag van bevindingen ook aan de advocaat en de betrokken ambtenaren zal worden toegezonden.

I. Aanvullende nadere informatie van het Ministerie van Defensie

1. Desgevraagd deelde het Ministerie van Defensie bij e-mailbericht van 16 februari 2006 mee dat niet meer was na te gaan wanneer de Bevelhebber der KMAR het advies over de klachtafhandeling ontving van de Klachtencommissie. Het ministerie voegde op 21 maart 2006 daaraan toe dat uit navraag bij de secretaris van de Klachtencommissie was gebleken dat de Klachtencommissie de datum waarop het advies was uitgegaan, niet had geregistreerd.

2. Bij e-mailbericht van 20 februari 2006 deelde het Ministerie van Defensie desgevraagd mee dat het Ministerie van Defensie op 20 februari 2006 van het Grenshospitium had vernomen dat een vertrekkende vreemdeling in sommige gevallen medicijnen meekrijgt en dat dit dan gaat om medicatie die de vreemdeling bij binnenkomst bij zich had en tijdelijk door het Grenshospitium in bewaring was genomen of om een kuur die door de huisarts van het Grenshospitium was voorgeschreven en die nog moest worden afgemaakt. Het Grenshospitium had het Ministerie van Defensie ook laten weten dat er nooit medicatie wordt overgedragen met een schriftelijke bevestiging van overdracht.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Het Verdrag van Chicago (7 december 1944), Annex 9

Het verdrag betreffende de burgerluchtvaart vormt de basis voor de veiligheid van het internationale luchtverkeer. Praktisch alle luchtvaartlanden van de wereld hebben dit verdrag bekrachtigd. In Nederland is het in werking getreden op 25 april 1947. Het verdrag is uitsluitend van toepassing op burgerluchtvaartuigen. Universele toepassing van de regels is het doel. Het verdrag is gebaseerd op een onderling vertrouwen tussen staten om zich aan de regels te houden om voor een ieder een zo groot mogelijke veiligheid te garanderen.

Het verdrag heeft een aantal bijlagen. In Annex 9 is onder meer bepaald:

“Exploitant

Een persoon, organisatie of onderneming die betrokken is bij de exploitatie van een luchtvaartuig of zich daarvoor aanbiedt.

(...)

HOOFDSTUK 3

BINNENKOMST EN VERTREK VAN PERSONEN EN HUN BAGAGE

(...)

L. Zorg voor en opvang van passagiers en bemanningsleden

I. Algemeen

3.52 De overheidsinstanties in kwestie dienen van de passagiers en bemanningsleden terstond na te gaan of zij tot de staat toegelaten kunnen worden.

3.52.1 De exploitant is verantwoordelijk voor de zorg voor en opvang van de passagiers en bemanningsleden, totdat zij gecontroleerd kunnen worden. Hiertoe behoort de zorg voor passagiers en bemanningsleden tussen het luchtvaartuig en de gebouwen van de luchthaven en in de transitruimte van de luchthaven, met dien verstande dat de verdragsluitende staten de exploitant eventueel geheel of gedeeltelijk kunnen vrijwaren van deze verantwoordelijkheid.

(...)

3.58 De overheidsinstanties dienen de exploitant onverwijld op de hoogte te stellen van het feit dat een passagier ontoelaatbaar is gebleken en met de exploitant te overleggen over de mogelijkheden voor verwijdering.

(...)

3.60 Iedere verdragsluitende staat dient te waarborgen dat een persoon die ontoelaatbaar bevonden wordt, teruggeplaatst wordt onder de hoede van de exploitant, die verantwoordelijk is voor het onmiddellijk terugvervoeren naar:

- a) de plaats waar de persoon zijn reis heeft aangevangen; of
- b) naar enige andere plaats waar de persoon toelaatbaar is.”

2. Politiewet 1993 (tekst geldend op 14 juli 2003)

Artikel 61, eerste lid en tweede lid, aanhef en onder a. en b.

“1. Het regionale college stelt, op voorstel van de korpsbeheerder, met inachtneming van dit hoofdstuk regels vast over de behandeling, het onderzoek en de afdoening van klachten over het optreden van ambtenaren van politie van het regionale politiekorps.

2. In de regels, bedoeld in het eerste lid, wordt voorzien in:

a. de instelling van een commissie, bestaande uit onafhankelijke leden, die op de wijze in de regeling te bepalen de korpsbeheerder kan adviseren over de afdoening van klachten;

b. een termijn voor de afdoening van de klacht.”

Artikel 63

“1. Onze Minister van Defensie stelt met inachtneming van dit hoofdstuk regels vast over de behandeling, het onderzoek en de afdoening van klachten over het optreden van militairen van de Koninklijke marechaussee dan wel van enig ander onderdeel van de krijgsmacht, bij de uitvoering van hun in deze wet omschreven taken.

2. Artikel 61, tweede en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.”

3. Vreemdelingenwet

Artikel 5

“1. De vreemdeling aan wie toegang tot Nederland is geweigerd, dient Nederland onmiddellijk te verlaten, met inachtneming van de aanwijzingen welke hem daartoe door een ambtenaar belast met de grensbewaking, zijn gegeven.

2. Indien de vreemdeling, bedoeld in het eerste lid, Nederland is binnengekomen aan boord van een vaartuig of luchtvaartuig in gebruik bij een vervoersonderneming, dient hij Nederland onmiddellijk te verlaten met dat vervoer of een hem door een ambtenaar belast met de grensbewaking aangewezen vervoermiddel.

3. De verplichtingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, gelden niet indien de vreemdeling een aanvraag tot het verlenen van een verblijfsvergunning als bedoeld in de artikelen 28 of 33 heeft ingediend en daarop nog niet is beslist.”

Artikel 52

“1. De ambtenaren, belast met de grensbewaking, en de ambtenaren, belast met het toezicht op vreemdelingen, zijn bevoegd om, ter vervulling van hun taken, reis- en identiteitspapieren van personen in te nemen, tijdelijk in bewaring te nemen alsmede om hierin aantekeningen te maken. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden

hierover nadere regels gesteld.

2. Het reis- of identiteitspapier wordt aan de vreemdeling teruggegeven indien hij te kennen geeft Nederland te willen verlaten en hij ook daadwerkelijk vertrekt. Ingeval van uitzetting kan het reis- en identiteitspapier worden overgedragen aan de persoon belast met de grensbewaking in het land waar de toelating is gewaarborgd.”

4. Vreemdelingenbesluit

Artikel 4.23, eerste lid, aanhef en onder c. en d. (tekst geldend op 3 augustus 2004)

“1. De ambtenaren belast met de grensbewaking of de ambtenaren belast met het toezicht op vreemdelingen, nemen op grond van artikel 52, eerste lid, van de Wet het reis- of identiteitspapier van een persoon tijdelijk in bewaring:

c. gedurende de tijd dat de persoon rechtens zijn vrijheid is ontnomen, of

d. voorzover zulks nodig is met het oog op de uitzetting of de overgave aan de buitenlandse grensautoriteiten als bedoeld in artikel 52, tweede lid, van de Wet.”

5. Vreemdelingencirculaire

A2./5.2.8 Bijzondere aandachtspunten voor de grensdoorlaatposten

“A. Luchthavens

- Vreemdelingen aan wie de toegang wordt geweigerd, dienen, ongeacht of zij wel of niet een aanvraag om een verblijfsvergunning asiel indienen, voor terugname te worden geclaimd bij de aanvoerende maatschappij.

- Voor vreemdelingen die geen aanvraag om een verblijfsvergunning asiel indienen, dient het vertrek te worden geëffectueerd zodra plaatsing aan boord van een luchtvaartuig van de betreffende maatschappij (met als bestemming de plaats van embarkatie dan wel een andere plaats waar de toelating van de vreemdeling gewaarborgd is) mogelijk is.

(...)

N.B. Voor vreemdelingen die in een zee- of luchthaven te kennen geven een aanvraag om een verblijfsvergunning asiel te willen indienen zie C3/11.3.”

C3/11.3

“De vreemdeling geeft te kennen een asielaanvraag te willen indienen

De vreemdeling wordt aangetroffen

Indien de vreemdeling wordt aangetroffen door de Koninklijke Marechaussee in het kader van het Mobiel Toezicht Vreemdelingen of door de korpschef in het kader van het vreemdelingentoezicht en de vreemdeling aangeeft asiel te willen aanvragen, is het gestelde onder C3/11.2 van overeenkomstige toepassing indien er geen aanleiding is om de betreffende vreemdeling de vrijheid te ontnemen.

Anders dan daar vermeld verkrijgt de Koninklijke Marechaussee de vervoersbewijzen via een lokale vreemdelingendienst.

Indien de vreemdeling naar aanleiding van het aantreffen de vrijheid is ontnomen op grond van artikel 58 of 59 Vreemdelingenwet, is C5/22 van toepassing.”

6. Klachtenregeling politietaken Koninklijke marechaussee/krijgsmacht en instelling klachtencommissie. Gepubliceerd op 26 augustus 1997 (Stcrt 1997, nr. 162/pag. 9), geldend tot 1 maart 2004.

Artikel 2, eerste lid

“1. Er is een 'klachtencommissie Koninklijke marechaussee/krijgsmacht' die de beheerder gevraagd en ongevraagd adviseert over de afdoening van klachten over het optreden van ambtenaren van de Koninklijke marechaussee.”

Artikel 5, eerste lid

“1. De beheerder bevestigt terstond schriftelijk de ontvangst van de klacht en maakt daarbij melding van het verloop van de procedure.”

Artikel 11, eerste en derde lid

“1. In het geval de aard van de klacht daartoe aanleiding geeft, kan de beheerder voor afdoening van de klacht advies vragen aan de klachtencommissie Koninklijke marechaussee/krijgsmacht.

3. In de gevallen, bedoeld in het eerste en tweede lid, stelt de beheerder de klager en de ambtenaar daarvan schriftelijk in kennis. De beheerder maakt daarbij melding van een verlenging van de behandelingsduur met vier weken.”

Artikel 12, derde lid

“3. De klachtencommissie Koninklijke marechaussee/krijgsmacht geeft binnen drie weken na ontvangst van het verzoek, bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderscheidenlijk de kennisgeving, bedoeld in artikel 11, tweede lid, advies aan de beheerder.”

Artikel 13 Afdoening

“1. De beheerder neemt een beslissing over de vraag of de wijze waarop de ambtenaar zich heeft gedragen al dan niet behoorlijk is geweest.”

Artikel 14

“1. Een klacht wordt afgedaan binnen zes weken na ontvangst.

2. In het geval de klachtencommissie Koninklijke marechaussee/krijgsmacht een advies uitbrengt over de afdoening van de klacht, wordt de klacht afgedaan binnen tien weken na ontvangst.

3. In het geval de afdoeningstermijn wordt overschreden, stelt de beheerder de klager en de ambtenaar schriftelijk in kennis van de redenen die daaraan ten grondslag liggen alsmede van de termijn waarbinnen afdoening alsnog te verwachten valt.”

Artikel 17

“Deze regeling treedt in werking met ingang van de tweede dag na dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.”